

Ἀθωνικοὶ Διαλόγοι

ἈΠΟΡΕΙΤΙΚὸΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚὸΝ

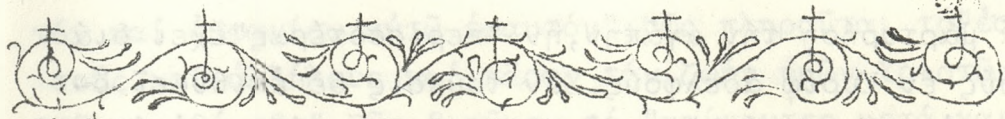
1^{ου}

6.72

ἈΘΗΝΙΚΗ
ΨΗΦΙΑΚΗ ΚΙΒΩΤΟΣ

"... ΕΚ ΒΑΘΕΩΝ ..."

ΑΥΛΟΣ, "τό σκεῦος τῆς ἐκλογῆς" τοῦ Χριστοῦ,

ΑΥΛΟΣ, "ὁ ἕως τρίτου οὐρανοῦ ἀναβάς",

ΑΥΛΟΣ, "ὁ πρῶτος μετὰ τόν "Ε ν α",

εἶπεν: "Ἐάν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καί τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δέ μή ἔχω, γέγονα χαλκός ἤχων ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον. Καί ἐάν ἔχω προφητείαν καί εἰδῶ τά μυστήρια πάντα καί πᾶσαν τήν γνῶσιν, καί ἐάν ἔχω πᾶσαν τήν πίστιν, ὥστε ὄρη μεθιστάνειν, ἀγάπην δέ μή ἔχω, οὐδέν εἰμι. Καί ἐάν φωμίσω πάντα τά ὑπάρχοντά μου, καί ἐάν παραδῶ τό σῶμα μου ἵνα καυθήσωμαι, ἀγάπην δέ μή ἔχω, οὐδέν ὠφελοῦμαι. Ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρηστεύεται, ἡ ἀγάπη οὐ ζηλοῖ, ἡ ἀγάπη οὐ περπερεύεται, οὐ φυσιοῦται, οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τά ἑαυτῆς, οὐ παροξύνεται, οὐ λογίζεται τό κακόν, οὐ χαίρει ἐπί τῇ ἀδικίᾳ, συγχαίρει δέ τῇ ἀληθείᾳ. Πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει. Ἡ ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπίπτει· εἴτε δέ προφητεῖται, καταργηθήσονται· εἴτε γλῶσσαι, παύσονται· εἴτε γνῶσις, καταργηθήσεται. (Κορ., ΙΓ' Ι-8)

Τῷ Ἀποστολικῷ τούτῳ κανόνι στοιχοῦντες, ἀπεφασίσσαμεν τήν ἐκδοσιν τοῦ παρόντος περιοδικοῦ, ὡς συμβολικήν παρουσίαν τῶν ἀφανῶν προσευχῶν τῶν Ἀγιορειτῶν ὑπέρ τῆς ἐν τῷ κόσμῳ στρατευομένης Ἐκκλησίας. Ἀλλά καί ὡς οὐσιαστικήν, κατ' ἀναλογίαν πρός τήν ἡμετέραν ἀσθένειαν, προσφράν- ὃ ἔχω τοῦτό σοι δίδωμι-δεδομένου ὅτι, "τό θεῖον, οὐ πλήθει δῶρων θεραπεύεται, ἀλλά προαιρέσεως θερμότητι!"

Τό παρόν περιοδικόν ἐκδίδεται ἐκ πρωτοβουλίας Ἀγιορειτῶν Μοναχῶν καί κατόπιν τῆς ἐγκρίσεως ὑπό τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ὄρους, διά νά καλύψῃ ἕν κενόν καί

ἡ μαρτυρήσῃ τὴν ἀγάπην, ἣν "περισσοτέρως" ἔχει διὰ τοὺς ἐν Κυρίῳ ἀδελφούς. Ἰὺν τούτοις δέ ἐπιθυμεῖ ὅπως ἀποβῆ "παράκλησις ἐν Χριστῷ, παραμύθιον ἀγάπης, κοινωνία Πνεύματος, σπλάγχνα καὶ οἰκτιρμοί" καὶ ὅπως ἐν αὐτῷ "πληρωθῆ" ἡ χαρὰ τοῦ Παύλου, "ἵνα τὸ αὐτὸ φρονῶμεν, τὴν αὐτὴν ἀγάπην ἔχοντες, σύμφυχοι, τὸ ἔν φρονούντες, μηδὲν κατὰ ἐρίθειαν ἢ κενοδοξίαν, ἀλλὰ τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους ἡγούμενοι ὑπερέχοντας ἑαυτῶν. Μὴ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστος σκοποῦντες, ἀλλὰ καὶ τὰ ἑτέρων ἕκαστος. (Ῥωμ. Β' Ι-4)

Διότι μέ ἄλλος ψυχῆς διαπιστώνομεν, ὅτι ἐνότης τῆς ἀγίας Ἐπικλησίας μας δέν ὑπάρχει. Καί τὸ αἷτιον; "Διὰ τὸ πληθυνθῆναι τὴν ἀνομίαν ἐφύγη ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν". Καί ἐντεῦθεν, ὅχι μόνον ἡ διάσπασις τῆς ἐν αἰσθήσει ψυχῆς ἐνότητος ἐν Χριστῷ, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀδυναμία συναντήσεως εἰς ἓν σημεῖον, εἰς "τὸ αὐτὸ φρονεῖν" ἔστω καὶ ἐξωτερικῶς, ὁμολογιακῶς.

Ἐάν ἐβυθίζαμεν τὸν νοῦν εἰς τὸ ἐν ἀρχῇ παρατιθέμενον κείμενον τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ Παύλου, θά ἐβλέπαμεν πόσον ἀποχρωματισμένα εἶναι εἰς τὰς ψυχὰς μας τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς ἀγάπης. Καί θά ὑποστῶμεν συγκλονιστικὴν ἀναταραχὴν ἐάν ἀναμετρηθῶμεν μέ τὸ αἷτημα τῆς Ἀρχιερατικῆς προσευχῆς τοῦ Κυρίου "ἵνα ὡσιν ἓν καθὼς ἡμεῖς"

Πράγματι. Ἔμεθα "ἓν"; Ποῦ ἡ ἐνότης ἐν ἀγάπῃ μεταξὺ ἀδελφῶν ἐν Χριστῷ; Ποῦ ἡ ἀγάπη μας πρὸς τὸν Κύριον, ἡ ἐμφαινομένη εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἐντολῶν; Ποῦ ἡ ἐνέργεια τοῦ Παρακλητοῦ ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν; Ποῦ εἶναι τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, τὸ παρ' ἡμῖν "μένον"; Πῶς εἰς ἡμᾶς ἔχει σαρκωθῆ τὸ "ὁ ἀγαπῶν με ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου, καὶ ἐγὼ ἀγαπήσω αὐ-

τόν καί ἐμφανίσω αὐτῷ ἑμαυτόν"; Πῶς πληροῦται τό "ἑαυ-
τούς καί ἀλλήλους καί πᾶσαν τήν ζωήν ἡμῶν Χριστῷ τῷ
Θεῷ παραθώμεθα"; Γῶς βιοῦμεν τό "γαίροντες μετά χαιρό-
ντων καί κλαίοντες μετά κλαιόντων", ἀφοῦ "εἶτε πάσχει
ἕν μέλος, συμπάσχει πάντα τά μέλη, εἶτε δοξάζεται ἕν μέ-
λος, συγχαίρει πάντα τά μέλη", συμφώνως μέ τό θεμελιῶδες
Ἐκκλησιολογικόν δόγμα, καθ' ὃ εἶμεθα "σῶμα Χριστοῦ καί
μέλη ἐκ μέρους"; Ποῦ τό "Ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος, ὑμεῖς τά κλή-
ματα"; Πῶς δυνάμεθα νά ὀνομαζώμεθα χριστιανοί καί νά τό
ρανερῶνουμεν εἰς τούς ἄλλους, ὅταν "ἀλλήλους δάκνουμεν &
κατεσθίωμεν", ἐνῶ τό γνώρισμα τῶν μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ
εἶναι: "Ἐν τούτῳ γινώσκονται πάντες ὅτι ἐμοί μαθηταί ἐ-
στε, ἐάν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις";

Ἄναμφιβόλως διερχόμεθα τοιαύτην πνευματικὴν κρί-
σιν, ὥστε οὐδεὶς νά δύναται νά βεβαιώσῃ, ὅτι δέν εὐρι-
σκόμεθα ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις, καθ' ἃς "ἐγερθήσονται
ψευδόχριστοι καί ψευδοπροφῆται καί δώσουσι σημεῖα με-
γάλα καί τέρατα, ὥστε πλανῆσαι, εἰ δυνατόν, καί τούς ἐκ-
λειπούς". Τόση ἡ σύγχυσις, τόση ἡ δύναμις τῆς πλάνης.

Ἐνώπιον αὐτῆς τῆς τρομακτικῆς πραγματικότητος, τί
θά ἔπρεπε νά εἴπωμεν ἐξ Ἁγίου Ὄρους, ἀπό ἕνα χῶρον ὅ-
που ἔμβλημά του εἶναι ἡ ἐν Κυρίῳ μετάνοια; Τί ἄλλο ἀπό
τό κήρυγμα Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ, ὅπερ ἀρμόζει δι' ὅλας
τάς ἐποχάς, δι' ὅλους τούς ἀνθρώπους, ἀνά πᾶσαν ἡμέραν &
ἐνάπᾶσαν ὥραν: "Μετανοεῖτε· ἡγγικε γάρ ἡ βασιλεία τῶν
οὐρανῶν", ἥτις ἔρχεται "ὡς κλέπτῃς ἐν νυκτί".

Οἱ τρόποι ἐκδηλώσεως τῆς ἀγάπης εἶναι ποικίλοι:
Διά προσευχῆς, διά πρακτικῆς διακονίας, διά λόγου. Ἄει-
ποτε οἱ Μοναχοί ἤσκησαν τήν πρός τόν πλησίον ἀγάπην τῶν
διαφόρων, ἀναλόγως τῆς ἐποχῆς, τῶν συνθηκῶν, τῶν δυνατοτή-
των τῶν, τῶν ἰδιαζόντων χαρισμάτων τῶν. Καί "εἶναι ἀπα-

ραίτητον σήμερον νά εἶπη ὁ Μοναχισμός τήν μεγάλην ἀλήθειαν διά τήν ζωήν καί τήν σιωπήν του. Εἶναι ἀπόλυτος καί ἐπέιγουσα ἀνάγκη νά δώσῃ μίαν συγκλονιστικήν μαρτυρίαν εἰς τόν πολλαπλῶς κλονιζόμενον καί καταρρεύσαντα κόσμον", ὡς λέγει ἐν μήνυμα τοῦ Συνεδρίου τῶν Μοναστικῶν παραγόντων.

Καί ὄντως ὀφείλουν οἱ Μοναχοί νά δώσουν τήν ἐσχολογικήν μαρτυρίαν των, ὡς "κήρυκες τῆς ἐρχομένης βασιλείας" καί ὡς "προφήται τῆς Καινῆς Διαθήκης", κατά τόν Ἅγιον Γρηγόριον τόν Παλαμᾶν. Διότι, ἄλλωστε, μόνον αὐτούς ἀείποτε ἀνεγνώριζεν ὡς θεολόγους καί διδασκάλους ἡ ἁγία Ἐκκλησία μας. Καί ἡ αἰσθητή ἀπουσία των ἀπό τήν σύγχρονον ζωήν, ἔχει προκαλέσει τεράστια προβλήματα καί οἱ πιστοί ἐν Κυρίῳ περιῆλθον εἰς ἀμηχανίαν ἀπό τήν ἔλλειψιν αὐθεντικῆς κατευθύνσεως.

Διότι ὁμολογουμένως, οἱ φορεῖς τῆς Ὁρθοδόξου θεολογίας νοσφίζονται ἀλλότρια δικαιώματα, ἄλλοις ἀνήκοντα. Σήμερον, μέ τήν δυνατότητα κτήσεως τῆς "σχολαστικῆς" θεολογίας, τῆς ἀπό ἐδράνων διδασκιομένης, ὡς ἴδιον ὄφελίμου, ὡς ὀξυνούσης τόν νοῦν καί χορηγούσης ἀπαραιτήτους γνώσεις-παρεμερίσθη ἡ θεολογία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἐκ καθαρότητος, ἐλλάμψεως καί ἐνώσεως.

Ἄλλ' εἶναι γνωστόν, ὅτι ὁλόκληρος ἡ Ὁρθόδοξος διδασκαλία καί ὅλαι αἱ πνευματικά ἐμπειρία συγκροτοῦν μίαν θαυμαστήν ἐνότητα, μίαν ἁρμονίαν βιώσεως καί νοήσεως, μίαν συμπόρευσιν καταφατικῆς καί ἀποφατικῆς θεολογίας, ἐμπορευομένων αὐτῶν ὅλων τῶν ἐνεργημάτων τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἀπό τά βάθη τῶν ἀγίων καρδιῶν, ὅπου "κράζει στεναγμοῖς ἀλαλήτοις, ἄβασᾶ ὁ πατήρ". Καί ἡ κτήσις τῆς ἁγιοπνευματικῆς αἰσθησεως καί ἡ συντήρησις τῆς ὀρθοδόξου πνευματι-

κότητος, ἐπιτυγχάνεται μόνον διὰ τῆς συνεποῦς βιώσε-
ως τῆς ὀρθοδόξου πνευματικῆς παραδόσεως, διὰ τῆς ἀ-
σκητικότητος καί τῆς προσευχῆς, διὰ τῆς ταπεινώσεως
καί τῆς ἀγίας ἀγάπης, ὅπου ὀδηγοῦν, δι' αἰσθήσεως φυ-
χῆς, εἰς τὴν κοινωνίαν τοῦ πνεύματος τῶν Ἁγίων μας.

Καί ὅλοι οἱ διδάσκαλοι τῆς Ὀρθοδοξίας ἦσαν Μονα-
χοί καί Ἀσκηταί. Καθαρθέντες διὰ τῶν ἱερῶν ἀσκήσεων,
ἐφοτίσθησαν καί ἡγιάσθησαν καί ἐπλησίασαν τόν Θεόν,
γενόμενοι σκεύη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Καί, ἐντεῦθεν, ἐ-
ξήγγειλαν τά μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ πρός τόν λαόν τοῦ Θε-
οῦ. Χωρίς φανταστικές συλλήψεις, χωρίς νοητικά ἐπινοή-
ματα, χωρίς συλλογιστικά παίγνια, ἀλλά μέ φωτισμένον
νοῦν, μέ τεταπεινωμένην καρδίαν καί συντετριμμένον
πνεῦμα, μέ ψυχὴν ἀγαπῶσαν, ἀπό τὰς ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἐ-
μπειρίας των, τὰς ὁποίας ἐνήθρωσαν εἰς τόν λόγον.

Τό παρόν περιοδικόν πληροῦ καί ἕνα ἕτερον σκοπόν.
Προτίθεται ὅπως συνεχίσῃ μακρόθεν καί διὰ τοῦ γραπτοῦ
λόγου τούς ἐν Ἀθήναις καί ἄλλαχοῦ πνευματικούς διαλό-
γους, οὓς εἶχεν ὁ ὑπεύθυνος συντάκτης του μετά φοιτη-
τῶν. Καί οἱ διάλογοι αὐτοί ἀπεδείχθησαν λίαν ἀποδοτι-
κοί. Ἡ ἐποχὴ μας ἐπιβάλλει τόν διάλογον. "Ἄλλοτε ἡ Ἐκ-
κλησία ἐχρησιμοποιοῖει τόν μονόλογον τῆς Κατηχήσεως. Σή-
μερον ὅμως, οἱ πιστοί, ὑφιστάμενοι τὴν ἐπίδρασιν διαφό-
ρων φιλοσοφικῶν ρευμάτων, ἀξιοῦν νά διαλεχθοῦν. Καί δέν
δυνάμεθα νά παραθεωρήσωμεν τὴν νέαν αὐτὴν μορφήν ἀνα-
ζητήσεως τῆς ἀληθείας ἐντός τῶν ἐπιτρεπτῶν ὁρίων.

Ὁ Κύριος ἅς εὐλογῆσῃ τὴν ἐξ ἀγάπης ταπεινὴν προσ-
πάθειαν καί οἱ προσφιλεῖς ἐν Χριστῷ ἀναγνώσται μας,
ἅς ἐξαντλήσουν τὴν ἐπιείκειάν των διὰ τὴν εὐτέλειαν
τῆς φιλαδέλφου προσφορᾶς. "Κατὰ δύναμιν & Θεῷ φίλον".

Θεόκλητος Μοναχός Διονυσιάτης

Α Θ ω ν ι κ ο ί Δ ι ά λ ο γ ο ι

"Τοῖς ἐρημικοῖς μακαρία ζωὴ
θεϊκῶ ἐρωτι περουμένοις."

" Ο Ρ Η Τ Α Υ Ψ Η Λ Α . . . "

..:Ανεχωρήσαμεν ἀπὸ τὴν Μονὴν διὰ τὴν κορυφὴν τοῦ Ἄθω,
διὰ τὰ ὄρη τὰ ὑψηλά ταῖς ἐλάφοις"φυχαῖς, ὅπως φάλλει ὁ
Προφήτης Λαβίδ. Ἦτο ἡμέρα τετάρτη Αὐγούστου τοῦ 196..

Οἱ ἐγχωρίως ἀποδημοῦντες εἴμεθα ἄρκετοὶ καὶ ἀνόμοιοι.
Ἐνας ἱερομόναχος, τρεῖς Μοναχοί, ὁ ὑψηγητὴς τῆς θεολογίας Π., ἕνας φιλόλογος καὶ ἕνας ἰατρός. Δι' ἡλικίαι ἐκυμαίνοντο εἰς μίαν κλίμακα ἐτῶν ἀπὸ 25-50. Οἱ λαϊκοὶ ἦσαν μετα' ὑ των φίλοι καὶ εἰς ἡμᾶς γνωστοί.

Σκοπὸς τῆς ἀναβάσεώς μας ἦτο ἡ ἐπιθυμία ὅλων νὰ ἐορτάσωμεν τὴν Μεταμόρφωσιν τοῦ Πατρὸς εἰς τὸ ὁμώνυμον ἑξωικλῆσι, πού εἶναι κτισμένον εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ Ἄθω, τοῦ ὄρους τῆς Μεταμορφώσεως, ὅπως τὸ ἀποκαλοῦν.

Ἡ πορεία μας, κατόπιν συμφωνίας, ἐγένετο σιωπηλή. Ἐπεβάλλετο ἡ μυστικὴ προσευχὴ καὶ ἡ κατ' ἰδίαν μελέτη. Μόνον ὁ πρεσβύτερος ἀδελφὸς τῆς ομάδος ἐδικαιούτο νὰ διακόπτῃ τὴν σιωπὴν, διὰ νὰ δίδῃ ἀφορμὴν μιᾶς πειθαρχημένης συζητήσεως. Καὶ ὁ πρεσβύτερος ἦτο ὁ ὑποφαινόμενος.

Ἡ ἀνάβασις, βεβαίως, δέν ἦτο ὁμαλή. Ἐπρεπε νὰ διανύσωμεν πορείαν ἕξη ὥρῶν διὰ νὰ φθάσωμεν τὸ ὕψος 2.000 μ.

Μετὰ κοπιώδη πεζοπορείαν τριῶν ὥρῶν, ἐπάνω εἰς βραχῶδεις ἀτραπούς, ἐφθάσαμεν εἰς μίαν ἀσκητικὴν Καλύβην. Οἱ ἐρημίται μᾶς ὑπεδέχθησαν μὲ ἀγάπην καὶ φιλοφρονήσεις. Ἦσαν γνωστοὶ εἰς ἡμᾶς τοὺς Μοναχοὺς.

Εἰς τὴν Καλύβην ἤσκειοντο, εἰς τὴν κατὰ Χριστὸν φιλοσοφίαν, τρεῖς Μοναχοί, ἀποτελοῦντες τὴν πνευματικὴν οἰογένειαν. Γέρων, μεσήλιξ καὶ νεώτερος. Καὶ οἱ τρεῖς εἶ-

χον φήμην ἁγίων. Πράγματι. Εἰς τὰ πρόσωπά των ἦτο δι-
άχυτος ἡ "ὑπερέχουσα πάντα νοῦν" εἰρήνη τῆς ψυχῆς
των. Φιλόνες θείας πραότητος. Τροφή των ἀδιέλειπτος
ἦτο ἡ νοερά προσευχή καί αἱ πνευματικά θεωρία. Ὁ
Γέρον, πρῶτος τῆς συνοδείας, ἐθεωρεῖτο ὡς αὐθεντία ἐ-
ξαιρετική εἰς τὴν θεωρητικὴν καὶ πρακτικὴν ζωὴν ἐν
Χριστῷ, εἰς θέματα προσευχῆς, ψυχικῶν παθῶν, ἀρετῶν, νή-
φους νοός. Γενικῶς, δύναται νὰ λεχθῆ ὅτι ἦτο τυστικὸς
θεολόγος ὑψηλοῦ ἐπιπέδου.

Μετά τὰς συστάσεις, ὁ Γέρον ἔσκυψε τὴν κεφαλὴν
του ἐπὶ τοῦ στήθους. Ἦτο χαρούμενος ἀπὸ τὴν ἐπίσκε-
ψίν μας καὶ ἐνεφάνιζεν ἀπλότητα παιδίου. Τό ὕφος του
μοῦ ἐνεθύμισε τόν Ἅγιον Σεραφεῖμ τοῦ Σάρωφ, τοῦ ὑπε-
δέχεται τούς ἀδελφούς ἐν Χριστῷ μέ τόν χαιρετισμόν:
"Χριστός Ἀνέστη, Χαρά μου".

Πέρασεν ἀριετή ὥρα μέσα σέ υποβλητικὴν σιωπὴν, ἐ-
νῶ ἡμεῖς ἀνεκουφιζόμεθα ἀπὸ τὴν κόπωσιν καὶ οἱ ἐρη-
μίται προσπύχοντο νοερῶς, ὅπως διαισθανόμεν. . .

Ὁ ὑφηγητὴς Γ. μοῦ ἐνευσε διὰ νὰ ἐρωτήσω τόν Γέ-
ροντα περὶ νοερᾶς προσευχῆς. Ὑπήκουσα, ἀφοῦ πρό τῆς
ἀναχωρήσεώς μας ἀπὸ τὴν Μονὴν εἶχον ἐν συνεννοηθῆ ὅ-
πως ἐρωτήσωμεν διὰ τὴν προσευχὴν τῆς καρδίας.

— Γέροντα, εἶπα, ἀπόψε θὰ μείνωμεν πλησίον σας, ὅπως
καὶ ἄλλοτε. Κατὰ τὴν πολῦτιμον αὐτὴν εὐκαιρίαν θὰ εἶ-
χατε τὴν καλωσύνην νὰ μᾶς ἐλέγατε λόγους πνευματικῆς
οἰκοδομῆς; Ἰδιαιτέρως ἡμεῖς καὶ οἱ λαϊκοὶ ἀδελφοί, ἐ-
πιθυμοῦμεν νὰ μᾶς ὁμιλήσετε περὶ τῆς νοερᾶς προσευ-
χῆς, ἐκ τῆς πείρας σας, τὴν ὁποίαν ἀσκεῖτε ἀπὸ ἐτῶν.

— Ἰάν ὁ θεός, ἀδελφοί μου, ἀπήντησεν ὁ Γέρον ἀσκη-
τῆς, ὡς νὰ συνήρχετο ἀπὸ τόν ἑβουλισμόν του πρὸς ἑαυτόν,

είς τὰ βάθη τῆς καρδίας του, δίδει χαρίσματα εἰς ἡ-
μᾶς τοὺς εὐτελεῖς ἀνθρώπους, δέν δικαιοῦμεθα νά τά
ἀποκρύπτωμεν. "Αν καί δέν γνωρίζω σημαντικά πράγμα-
τα, εὐχαρίστως ὅμως νά ἱκανοποιήσω τήν φιλομάθειάν
σας. Ἄλλά τί θέλετε νά εἶπω περί νοεράς προσευχῆς;

-Γέροντα, ἐπενέβη ὁ ὑφηγητής Γ., ἐπιθυμοῦμε νά μά-
θωμε κάτι περί τῆς νοεράς ἢ καρδιακῆς λεγομένης ἀ-
γίας προσευχῆς. Δηλαδή πότε ἐνεφανίσθη, ποῖοι τήν ἐ-
πεννόησαν, πῶς ἐνεργεῖται, τά διάφορα στάδια πού πα-
ρουσιάζει, τοὺς πνευματικούς καρπούς που παράγει, ἄλ-
λά καί γενικώτερα, τί λέγουν οἱ Ἅγιοι Πατέρες περί
αὐτῆς τῆς ἱεράς καί μυστικῆς ἐργασίας.

-Ἡ νοερά προσευχή, εὐλογημένα τέκνα μου, ἤρχισεν ὁ
ἀσκητής μέ τήν βαβύλαλον φωνήν του, ἔχει, βεβαίως, τήν
ἱστορίαν της. Καί ἡ ἱστορία αὐτή ἀρχίζει ἀμέσως μετά
τήν πτώσιν τῶν πρωτοπλάστων... Καί ἐσιώπησεν ὁ Γέρων.

-Τί ἐννοεῖτε, πάτερ, ἐρώτησεν ὁ ὑφηγητής Γ., μέ αὐτό;
"Ὅτι ἡ νοερά προσευχή ἔχει τήν καταγωγήν εἰς τήν Ἑ-
δέμ καί εἶναι μεταπτοτικός καρπός τῆς ψυχῆς;

-Μάλιστα, ἀδελφέ μου Γ., ἀπήντησεν ὁ Γέρων. Μέ τήν ἀ-
παραίτητον ὅμως ἐξήγησιν, ὅτι δέν ἐγεννήθη ἐντός τῆς
Ἑδέμ, ἀλλ' ἔτω αὐτῆς. Καί ναί μέν ὑπῆρχεν ἡ νοερά προ-
σευχή ἐντός τῆς περιοχῆς ἐμείνης τῆς θείας τρυφῆς, ὅ-
χι ὅμως ἀκριβῶς ὅπως τήν ἔζησαν οἱ Ὅσιοι Πατέρες. Ἡ
νοερά προσευχή πρό τῆς πτώσεως, δέν εἶχε τήν ποιότη-
τα ἐκείνης μετά τήν πτώσιν καί τήν ἔξωσιν. Ἡ πρώτη
ἦτο προσευχή χαρᾶς, εὐγνωμοσύνης, λατρείας, ἀγάπης, ἔ-
ρωτος, ἀπαύστων αἰῶνων καί δοξολογίας, πού ἀνέβλυζαν ἀ-
πό καρδίας ἀγεύστους ἀμαρτίας. ἦτο προσευχή ἀγγέλων.
ἦτο ἄσμα πρωτόκτιστον, κινήσις ἀγίων ψυχῶν καί ἀσπί-
λων νόων, ἐντός τῶν ὁποίων εἰκονίζετο ἡ θεϊκή δόξα...

...Καί ὁ Γέρων ἀνελύθη εἰς δάκρυα...

Ἐπεκράτησε βαθεῖα σιωπή, ἐνῶ ὅλοι εἰς τό κελλίον εἶχομεν τήν αἴσθησιν τῆς παρουσίας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Καί μετ' ὀλίγον ὁ Γέρων Μοναχός συνέχισε. Ἄδελφοί μου, ἐκείνη ἡ προσευχή ἦτο ἕν ἀδιάκοπον ἀλληλούια χαρᾶς. Δέν ἦτο κατανυκτική, πενθική, προσευχή συντριβῆς καί ἐκζητήσεως ἐλέους, ὅπως μετά τήν πτώσιν. Δέν ἀπετέλει κοπιώδη προσπάθειαν πρός ἀπαγγίστρωσιν τῶν διακεχυμένων, διά τῶν αἰσθήσεων, εἰς τόν κόσμον ἐμπαθῶς, δυνάμεων τῆς ψυχῆς...

Τέκνα μου, πιστεύσατε, ὅτι ἡ προσευχή ἐκείνη δέν ἀπετέλει δραματικόν ἀγῶνα πρός ἔξωσιν ἀπό τά βάθη τῆς καρδίας τοῦ ἐμφωλεύοντος εἰς αὐτήν νοητοῦ ὄφους. Δέν ἦτο, ἀκόμη, δακρυώδης δέησις, δέν ἦτο ἐν στεναγμοῖς ἰκεσία πρός τόν Θεόν πρός ἀπαλλαγὴν ἐκ τῶν τυραννικῶν παθῶν τῆς ψυχῆς. Ὅλα αὐτά εἰσῆχθησαν μετά τήν πτώσιν εἰς τήν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου, ἀφοῦ ἀπώλεσε τήν "βασίλειον χάριν", τήν ἀθωότητα, τήν πνευματικὴν λάμψιν, τήν ἀσκήαστον καθαρότητα...

- Πῶς νά μὴ ὑπῆρχεν ἀσκήαστος καθαρότης, συνεπλήρωσεν εἰς ἐκ τῶν Μοναχῶν τῆς συνοδείας μας, ἐφ' ὅσον ὅλαι αἱ ἐπιθυμῖαι διά τά αἰσθητά ἦσαν νεκραί; Ἡ πῶς νά μὴ ἔπλεον εἰς φωτόλουστα πελάγη χαρᾶς πνευματικῆς, ἀφοῦ ἀντλοῦσαν ἀπό τήν ἀένναον καί θείαν πηγὴν τῶν ἀκτίστων ἐνεργειῶν τῆς Ἁγίας Τριάδος; Πῶς νά μὴ ἦτο διαρμένες ἀλληλούια ἡ ἕνθεος ζωὴ των, ἐφ' ὅσον δέν ὑπῆρχεν ἐνέργεια διαβολικὴ ἢ καταδυναστεία ὑπό τῶν φεικτῶν παθῶν; Ἀλλά καί ἀφοῦ ἐτέλουν, οἱ ἄγιοι πρωτόπλαστοι, εἰς ἀρμονίαν μετά τοῦ Θεοῦ, διά τῆς τελείας ὑπακοῆς των, ἐλλαμπόμενοι ταῖς καρδίαις;

- Ὅντως, ἀδελφοί καί τέκνα ἐν Χριστῷ, εἶπεν ὁ Γέρων. Οὐδεὶς λόγος συνέτρεχε νά προσευχηθοῦν οἱ ἄνθρωποι, ἐν ἀπτώτῳ καταστάσει, ὅπως προσευχόμεθα ἡμεῖς τώρα. Διότι δέν εἴμεθα πλέον οἱ ἴδιοι. Αὐτοὶ ἦσαν ἀπαθεῖς, ἡμεῖς ἐμπαθεῖς. Αὐτοὶ ἀνένοχοι, ἡμεῖς ἔνοχοι. Αὐτοὶ πόμφωτοι καί ἀπλανεῖς. Ἡμεῖς ἐσκοτισμένοι ὑπό τῶν ὀλεθρίων παθῶν &

ἀπατώμενοι ὑπό τοῦ σατανᾶ. Καί ὅπως λέγει τις, "γεννώμεθα ἐν τῷ βάθει μιᾶς ἄβυσσου καί χίλιοι βραχίονες πρὸς ἡμᾶς προτεινόμενοι—ἡ θεία Χάρις—μόλις δύνανται νά ἀνυψώσουν ὀλίγον τήν ψυχὴν μας. Ἀλλά καί πάλιν αἰσθανόμεθα ἀπαισίαν κλίσιν νά μεταπέσωμεν εἰς τήν ἰδίαν ἄβυσσον. Βεβαίως, εἶναι δυνατός ὁ Θεός νά μᾶς στερεώσῃ εἰς τό ἀγαθόν, ἐάν ἡμεῖς ὀλοκληρωτικῶς προσεφέραμεν τήν τήν θέλησίν μας. Ἐπειδὴ ὅμως, διὰ ποικίλους λόγους, δέν παραδίδωμεν μέ θερμότητα τήν βούλησίν μας εἰς τόν Θεόν, στροβιλιζόμεθα ἀπό τόν τυφῶνα τῶν ἀμαρτητικῶν ροπῶν μας.

—Σεβαστέ μου Γέροντα, παρενέβη ὁ φιλόλογος, χαίρω ἐξαιρετικῶς διὰ τὰς θαυμασίας παρατηρήσεις σας. Σήμερον πού ὁ κόσμος ἔχει τόσον διεστραμμένην ἀντίληψιν καί τήν πλέον ἀθλίαν ἰδέαν διὰ τόν σκοπόν τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως, ἡ διδασκαλία αὐτῆ τῆς Ἐκκλησίας θά ἀπέβαινε πολῦτιμος ὁδηγός. Καί ὅπως δέν ἡμπορεῖ κανεὶς νά προβάλλῃ εἶνα σύνολον ἰδεῶν, ἐάν δέν τὰς θεμελιώσῃ ἐπὶ ἀρχῶν, οὕτω δέν θά δυνηθῇ νά ὁμιλήσῃ περί ἀνθρώπου, ἐάν προηγουμένως δέν γνωρίζει τί εἶναι ὁ θεόπλαστος ἄνθρωπος. Καί ἀπό τόν χριστιανικόν κόσμον ἐλλείπουν ἀτυχῶς ζῶντα πρότυπα ἀνθρώπων. Πρότυπα πού νά ἔλξουν, νά ἐπιβληθοῦν καί νά ἐμφανίσουν ὀλόγλυφον τήν εὐγένειαν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως καί καταγωγῆς της, τὰς θείας ψυχοπνευματικῆς δυνάμεις τοῦ "κατ' εἰκόνα Θεοῦ" πλασθέντος ἀνθρώπου...

—Ἐάν διαζωγραφηθῇ ἡ ὄντως ὠραία εἰκὼν τῶν πρωτοπλάστων, ἐρώτησεν ὁ ὑφηγητής Γ., θά εἶναι ἡ ἰδία μέ τήν εἰκόνα τοῦ μεταπτωτικοῦ μέν, πλήν ἀναγεννηθέντος διὰ τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος ἀνθρώπου; θά εἶναι εἰς πνευματικόν ἀνέκφραστον κάλλος ὁμοία; Τί φρονεῖτε, πάτερ, περί αὐτοῦ;

—Τοιαύτην σύγκρισιν οἱ ἅγιοι Πατέρες, εἶπεν ὁ Γέρον, καθ' ὅσον τούλάχιστον γνωρίζω, οὐδέποτε ἐσκέφθησαν. Πάντας φρονῶ, ὅτι, ἐάν δέν εἶναι τόσον ὠραία ἡ εἰκὼν τοῦ ἐν Χριστῷ ἀνθρώπου, ὅμως εἶναι πολυτιμωτέρα... (συνεχίζεται)

Ἐρημότης Χ.

62b

πιστολή "πρὸς τὴν σεμνοτάτην ἐν Μοναζούσαις Εὐνήν "
τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ.

Εἰς τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ βιώσουν ἐντελῶς ἡσυχαστικῶς, εἶναι δυσάρεστος ὄχι μόνον μὲ τοὺς λαϊκοὺς ἢ ἀναστροφῇ, ἀλλὰ καὶ μὲ τοὺς Μοναχοὺς, διότι διακρίπτεται ἡ συνεχῆς καὶ γλυκυτάτη μὲ τὸν Θεὸν ἔνωσις. Καὶ τὸ ἐνιαῖον τοῦ νοῦ, ἐν τῷ ὁποίῳ συνίσταται ὁ ἔσω καὶ ἀληθῆς Μοναχός, σχιζέται εἰς δύο καὶ κάποτε εἰς πολλὰ μέρη. Διὰ τοῦτο καὶ κάποιος Πατὴρ ἐρωτηθεὶς, "διατί ἀποφεύγει τοὺς ἀνθρώπους;" Ἀπήντησε, ὅτι, "ἐπειδὴ δὲν δύναμαι ταυτοχρόνως νὰ εἶμαι μὲ τὸν Θεὸν καὶ τοὺς ἀνθρώπους". (ἐννοεῖ τὸν ἅγιον Ἀρσένιον).

Ἄλλος πάλιν Πατὴρ, ἀναπτύσσων ἐκ πείρας τὸ σημεῖον αὐτό, ἀποφαίνεται, ὅτι "ὄχι μόνον ἡ συναναστροφή, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ θεὰ τῶν ἀνθρώπων δύναται νὰ βλάβῃ τὴν σταθερότητα τῆς ἡσυχίας, ἐκείνων ποὺ ἡσυχάζουν κατὰ διάνοιαν" (Ἀββᾶς Ἰσαάκ Ἐϋρος)

"Ἄν κανεὶς ἐξετάσῃ ἀκριβέστερον, καὶ αὐτὴ ἡ μνήμη τῆς ἀναμονῆς κίποιου καὶ τῆς μετ' αὐτοῦ ἀναστροφῆς, δὲν ἀφήνει ἀσάλευτον τὸ νοερὸν τῆς ψυχῆς. Ἄλλὰ καὶ ἐκεῖνος ποὺ συγγράφει καλύπτει τὸν νοῦν του μὲ φρουρούσας μερίμνας. Καὶ ἂν μὲν ὁ γράφων εἶναι ἀπὸ τοὺς προκοφάντας ἔφθασαντας εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, λόγῳ ψυχικῆς ὑγείας, ἔχει μὲν ἐνεργούσαν τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, παρ' ὅτι γράφει, πάντως ὅμως χωρὶς τὴν ἀμεσότητα καὶ καθαρότητα τῆς. Ἄν δὲ ὁ γράφων εἶναι ἀπὸ ἐκείνους, ποὺ περιπίπτουν εἰς πολλὰ ψυχικὰ νοσήματα καὶ πάθη, ὅπως ἀληθῶς εἶμαι ἐγώ, ποὺ ἔχουν ἀνάγκη νὰ βοοῦν συνεχῶς πρὸς τὸν Θεόν, "Ἰάσαί με, ὅτι ἡμαρτόν σοι", δὲν εἶναι λογικὸν νὰ γράφουν πρὸ τῆς ἰάσεώς των, ἐγκαταλείποντες τὴν προσευχὴν καὶ ἀσχολούμενοι ἐκουσίως μὲ ἀδιάφορα πράγματα. Ἐν τούτοις, ὁ γράφων ἀναστρέφεται μὲ μὴ παρόντας ἀνθρώπους, διὰ τῶν συγγραμμάτων. Καὶ μετὰ πολλὰ χρόνια καὶ εἰς πολλοὺς ἀνθρώπους μεταδίδονται τὰ γραπτά—καὶ εἰς ἐκείνους ποὺ δὲν ἤθελε ἀκόμη—τὰ ὁποῖα παραμένουν καὶ μετὰ τὴν ἀποβίωσιν τοῦ συγγραφέως.

Διὰ τοῦτο πολλοὶ ἀπὸ τοὺς μεγάλους Ἠσυχαστῆς Πατέρας δὲν ἤθελον νὰ γράφουσι τίποτε, ἂν καὶ ἦσαν εἰς θέσιν νὰ γράφουσι ὠφελιμώτατα καὶ σπουδαῖα πράγματα. (Ἠσυχαστῆς ἅγιος Ἀρσένιος)

Ἐγὼ δὲ ὕστερῶν εἰς ὅλα ἔναντι τῆς ἀκριβείας τῶν Πατέρων, συνήθιστα νὰ γράφω, ἀλλὰ ὅταν ἦτο ἀνάγκη. Τώρα ὅμως μὲ κατέστησαν ἀπρόθυμον εἰς τὸ νὰ γράφω, οἱ μὲ φθονεροὺς ὀφθαλμοὺς ἰδόντες ὠρισμένους συγγραφεῖς

μου και ζητούντες άφορμάς διά να μέ βλάψουν. (έννοεί τόν Βαρλαάμ) Θί όποιοι, κατά τόν άγιον Διονύσιον τόν Άρεοπαγίτην, έπηρεάζονται παθολογικώς από τά άλφασθητικά στοιχεΐα, από τας άνευ ούσίας γραμμάς και συλλαβάς και άκαθορίστους λέξεις, που δέν είσερχονται είς τό νοερόν τής ψυχής των. Καί είναι κατ' έλήθειαν παρόλογον και κακόν ώς και μή χαρακτηριστικόν εκείνων που θέλουν να θεολογοϋν, τό να μή προσέχουν είς τήν ούσίαν και τόν σκοπόν τών λόγων, αλλά είς λέξεις.

Έγώ δέ γνωρίζω, ότι δικαίως υπέστην τας κατηγορίας εκείνων, όχι διότι δέν έγραφα συμφώνως μέ τούς άγίους Πατέρας. Διότι μέ τήν χάριν του Χριστού τοϋτο καταφαίνεται είς τά γραπτά μου. Άλλά διότι συνέγραφα περί θεμάτων, διά τά όποια δέν ήμην άξιός.

Όσάν άλλος Ζήν, ύσως, έπεχείρησα να συγκρατήσω τό κινδυνεϋον όχημα να άνατραπή. (Βασιλ. στ΄, 6-7) Πάντως ή τιμωρία που υπέστην (έκ Θεού) δέν ήτο είς βαθμόν όργής, αλλά μετρίας παιδαγωγίας. Διά τοϋτο και οί αντίπαλοι δέν έπετράπη να μέ έξολοθρεύσουν. Άσφαλώς δέ & τοϋτο ήτο από τήν άναξιότητά μου. Διότι έγώ δέν ήμην άξιός ούτε ικανός, ώς είναι έπόμενον, να πάθω κάτι υπέρ τής άληθείας, και ούτω να γίνω κοινωνός μετά χαράς τών παθημάτων τών Άγίων.

Εί, λοιπόν, ό άγιος Χρυσόστομος, ό φέρων άκόμη άφθορον τό σωμα του, ό ένωμένος μέ τήν έν ούρανοΐς Έκκλησίαν τών πρωτοτόκων, ό περισσότερον άλλου μέ ασφάλειαν και σαφήνεια γλυκύτατα συγγράφων, αύτός ό τόσος μέγας, δέν έξεκόπη από τήν Έκκλησίαν και δέν κατεδικάσθη είς έξορίαν ώς φρονών και γράφων τας αίρέσεις του Όριγένους; Λέγει δέ και ό Κορυφαίος Πέτρος του κορυφαίου χορού τών μαθητών του Κυρίου, ότι οί τότε άμαθείς, τά δυσνόητα είς τας έπιστολάς του μεγάλου Παύλου "έστρέβλουν προς τήν ιδίαν αύτών άπώλειαν!" (Πετρ. β΄.)

Έγώ δέ διά τήν μικράν ένόχλησιν έξ εκείνων που έστράφησαν έναντίον μου, άν και κατεδικάσθησαν συνοδικώς, έσκεπτόμην να άπόσχω τελείως από συγγραφάς, εάν μή σύ τώρα, ώ Ίερά Πρεσβϋτις, δέν ήρχεισο ίκετεύουσα και χρησιμοποιούσα ίκετευτικά γραμμάτια και μηνύματα, έως ότου μέ έπεισες να σου άποστείλλω πάλιν παραινετικούς λόγους άν και διά σε δέν ύφίσταται πολλή άνέγκη παραινήσεων. Διότι έχεις, χάριτι Χριστού, μαζί μέ τήν γεροντικήν ήλικίαν και τήν ίσχυράν σύνεσιν και διότι άνέγνωσες τόν νόμον τών Ίερών παραγγελμάτων διά πολυετούς πράξεως, κατανείμασα τόν βίον σου πότε είς τήν ύπακοήν & πότε είς τήν ήσυχίαν. Διά τών όποιων κατέστησες λείον τό σκεϋος τής ψυχής και κατέλληλον διά να δεχθῆ και να συντηρήση τούς θείους χαρακτήρας. Άλλά τοιαύτη είναι ή φύσις τής ψυχής, ή όποία έκυριεύθη από τόν πόθον τής πνευματικής διδασκαλίας. (συνεχίζεται)

Άπόδοσις Μονάζοντος Ο.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΔΙΑ ΤΗΝ ΜΕΓΑΛΗΝ ΣΥΝΟΔΟΝ

"Εχομεν ένώπιόν μας τό ύπ' άριθ. I τεύχος τών Είσηγήσεων τής "Διορθοδόξου Προπαρασκευαστικής Έπιτροπής", επί τών "Έξ. θεμάτων του πρώτου σταδίου", τό όποϊον άπευθύνεται "Πρός τήν Μεγάλην Σύνοδον", ήτις θά συνέλθη, κατ' έπικρατούσας άπόψεις, είς τήν Άλεξάνδρειαν τό 1973.

Η άπόφασις συγκλήσεως όχι "Άγίας καί Μεγάλης Συνόδου", αλλά Προσυνόδου, είχε ληφθή κατά τήν Α' έν Ρόδω Πανορθόδοξον Διάσκεψιν του 1961, ήτις καί ένέκρινε ένα σημαντικό άριθμόν θεμάτων. Άλλά κατά τήν 8-15 Ίουλίου 1968 ή Δ' Πανορθόδοξος Διάσκεψις, συνελθοῦσα είς τό έν Σαμπεζύ τής Γενεύης Όρθόδοξον Κέντρον του Οίκουμενιου Πατριαρχείου, άνεθεώρησε τήν άπόφασιν ώς έξης:

"Η κατ' Ανατολάς Άγία ήμῶν Όρθόδοξος Έκκλησία άναγνωρίζει τήν άνάγκην τής, ώς οϊόν τε ταχύτερον συγκλήσεως Άγίας καί Μεγάλης Συνόδου αύτής καί τής συστηματικής προπαρασκευής τών κατ' αύτήν. Πρός τουτο:

1. Κύριος στόχος καί άμεσος έπιδίωξις τής Έκκλησίας τίθεται σύγκλησις Άγίας καί Μεγάλης Συνόδου.

2. Αναθεωρεϊται ή διά μιᾶς "Προσυνόδου" μέθοδος προπαρασκευής τής Άγίας καί Μεγάλης Συνόδου.

3. Αντί τής "Προσυνόδου" υϊοθετεϊται ή μέθοδος προπαρασκευής τής Συνόδου, κατά στάδια, διά σειρᾶς Προσυννοδικῶν Πανορθοδόξων Διασκέψεων, έν αϊς θά έξετάζωνται τμηματικῶς καί θά προσλαμβάνωσι τήν τελικήν είσηγητικήν αύτῶν μορφήν τά έν τῷ καταλόγῳ τῷ έμπονηθέντι καί έγχιριθέντι υπό τής Α' έν Ρόδω Πανορθοδόξου Διασκέψεως θέματα..."

Η μέλλουσα Σύνοδος έσχεν, ός εϊκόσ, πολεμίους. "Για-

στος είδεν υπό προσωπικόν πρῖσμα τό άσύμφορον τῆς Συνόδου. Έξ όσων γνωρίζομεν, είς τήν Σύνοδον άντετέθησαν οί Καθηγηταί του Ρωσικου Ίνστιτούτου Όρθοδόξου Θεολογίας τών Παρισίων Παῦλος Εύδοκίμωφ (ήδη έν μακαριστοίς) καί Όλιβιέ Κλεμάν, δι' "Έκκλησίως πρός τήν Έκκλησίαν".

Μετά ένα μήνα σχεδόν, κατά τῆς συγκλήσεως τῆς Συνόδου έτάχθη καί ό Ίερομόναχος π. Ίουστίνος Πόποβιτς, γνωστός πλέον είς τόν Έλληνικόν λαόν ώς βαθύς θεολόγος καί ήγιασμένος άνθρωπος, όστις δι' ύπομνήματός του πρός τήν Σύνοδον τῆς Σερβικῆς Έκκλησίας, ύποστηρίζει "μόνον σχίσματα καί αίρέσεις θά προκληθοῦν".

Ώσαύτως καί ό θεολόγος κ. Χρ. Γιανναράς, δι' όλοσελίδου άρθρου είς τήν έφημερίδα "ΒΗΜΑ" τῆς 26.3.72, έπιχειρεῖ ν' άποδείξη τήν άπουσίαν τών άπαραιτήτων προϋποθέσεων συγκλήσεως τῆς Συνόδου.

"Ας έπισκοπήσωμεν τούς προβαλλομένους λόγους κατά τῆς μεθούσης Συνόδου ώς καί τάς "Έξ Είσηγήσεις", δεδομένου ότι ή δημοσίευσίς των υπό τῆς Διορθοδόξου Προπαρασκευαστικῆς Έπιτροπῆς, άποβλέπει "όπως άναζητηθῆ ό σχολιασμός των καί αί άντιδράσεις τών θεολόγων καί του όλου πληρώματος τῆς Έκκλησίας.

Ή "Έκκλησις" Εύδοκίμωφ-Κλεμάν.

Τό περιεχόμενον τῆς "Έκκλησίως" θά ήδύνατο νά άποδοθῆ είς τάς άκολούθως διατυπωμένας προτάσεις: "Ότι" έν τῇ Όρθοδοξίᾳ ή κανονική έκφρασις τῆς καθολικότητος τῆς Έκκλησίας έχει διακοπῆ, διότι αί Οίκουμενικαί Σύνοδοι διά τήν Όρθοδοξίαν έπαυσαν άπό δώδεκα αἰώνων. "Ότι ή συνάθροισις τῆς όλης Όρθοδοξίας, ή όποία άνελήφθη άπό δεκαετίας υπό του Οίκουμενικου Πατριάρχου, άποτελεῖ έλπιδοφόρον έγγύησιν. Άλλά διά νά δυνηθῆ νά συνεχισθῆ καί νά άποφέρη καρπούς είς μίαν" Άγίαν καί Μεγάλην Σύνοδον", τό πρόβλημα του περιεχομέ-

νου ἔρχεται τώρα εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν. Ἐν τούτοις, ὁ κατάλογος θεμάτων τῆς Ρόδου, ὁ ὁποῖος προσδιορίζει τὸν τρόπον τινὰ τὸ περιεχόμενον τοῦτο, φαίνεται ὅτι παρατάσσει ἀπλῶς θέματα, ἂν δὲν εἶναι χεῖρας. Ἡ ἐν αὐτῷ σκέψις δὲν εἶναι συγκεντρωμένη, οὔτε τὰ προβλήματα ἰεραρχημένα. Προετοιμασία τῆς Συνόδου δὲν εἶναι ἡ ἀνά- λυσις αὐτῆς ἢ ἐκείνης τῆς λεπτομερείας, ἀλλὰ πρότασις μιᾶς συνολικῆς θεωρήσεως, ὅπου ἡ πνοὴ τῶν Πατέρων, τὸ ἰδικόν των πνεῦμα καθολικότητος".

"Ταυτοχρόνως, γράφουν, ἡ βαρύτες τῆς ἱστορίας ἐνεργεῖ ἐναντίον τῆς συνειδητοποιήσεως ὑπὸ τῆς Ὀρθοδοξίας τῆς ἐνότητος καὶ τῆς διακονίας αὐτῆς. Αἱ πολιτικαὶ δυσκολίαι καὶ οἱ ἀνταγωνισμοὶ γοήτρου ὑφίστανται ἀκόμη, ἐνίοτε δὲ αὐξάνονται κατὰ τρόπον λυπηρόν. Αἱ πληροφορίαι κυκλοφοροῦν δυσκόλως εἰς τὸ σύνολον τοῦ Ὀρθόδοξου κόσμου. Διὰ τοῦτο θεωροῦμεν σήμερον οὐσιῶδες νὰ ἀπευθύνωμεν ἔκκλησιν πρὸς τὸν Λαόν τοῦ Θεοῦ".

Οἱ δύο θεολόγοι πιστεύουν ὅτι, ἐάν ὁ Λαός ἐν ἐργηγόρσει εἰσέλθῃ εἰς κατάστασιν προσυνοδικήν, τοῦτο θὰ βοηθήσῃ ἀμέσως τὸ ἔργον τῆς ἐτοιμασίας τῆς Συνόδου. "Ἐχει σημασίαν, λέγουν, νὰ ἀφεθῇ νὰ ἐκφρασθῇ 'τὸ ἐν- στικτὸν τῆς Ὀρθοδοξίας', τὸ προφητικόν πνεῦμα τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ. Τὸ σύνολον τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ, συμφώνως πρὸς τὴν Ἐγκύκλιον τῶν Ἀνατολικῶν Πατριαρχῶν τοῦ 1848, εἶναι ὁ ὑπερασπιστὴς τῆς πίστεως".

Ἡ προετοιμασία τῆς Συνόδου, κατὰ τοὺς δύο Καθηγητάς, πρέπει νὰ συγκεντρωθῇ εἰς τὸ θεμελιῶδες θέμα: "Τί εἶνε ὁ Χριστιανισμός; Τί εἶναι σήμερον ὁ Χριστιανισμός; Ἡ β' Σύνοδος τοῦ Βατικανοῦ ἐκορύφωσε τὴν ἀναζητήσιν της εἰς τὸ πρόβλημα: 'Ἡ Ἐκκλησία ἐντὸς τοῦ κόσμου'. Διὰ τοὺς Ὀρθόδοξους, οἱ ὁποῖοι βλέπουν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τὴν πηγὴν & τὸν σκοπὸν τῆς δημιουργίας, τὸν κόσμον εἰς τὴν ὁδὸν τῆς

μεταμορφώσεως, ἡ ἐρώτησις περί τοῦ χριστιανισμοῦ θά ἠδύνατο νά μετατραπῆ εἰς ἐρώτημα περί τοῦ κόσμου ἐντός τῆς Ἐκκλησίας". ("Ἐπίσκεψις" ἀριθ. 26)

Αἱ ἀπόψεις τῶν δύο θεολόγων ἐπέδρασαν φαίνεται ἀποτελεσματικῶς, διότι μετά τρίμηνον ἡ Προπαρασκευαστική Ἐπιτροπή, "ἐξέφρασεν ὁμοφώνως τήν ἐπιθυμίαν, ὅπως ἡ Ἀ΄ Προσυνοδική Πανορθόδοξος Διάσκεψις προβῆ εἰς ἀναθεώρησιν τοῦ καταλόγου τῶν θεμάτων τῆς Μεγάλης Συνόδου", "Ἴσως δέ νά συνετέλεσε καί τό κυκλοφορήσαν εὐρέως ὑπόμνημα τοῦ π. Ἰουστίνου Πόποβιτς.

Ὡς προκύπτει, ἐκ τῆς "Ἐκκλησίσεως" παρήχθη καλόν.

Κρίσεις.

Ἀναμφιβόλως οἱ Εὐδοκίμων καί Κλεμάν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τόν π. Ἰουστίνον καί τόν κ. Γιανναράν δέν τάσσονται κατὰ τῆς συγκροτήσεως Συνόδου. Διαπιστώνουν ἐν τούτοις δυσκολίας τινάς καί κυρίως εἰς τό γεγονός τῆς ἐκ πολιτικῶν λόγων ἀνελευθερίας πλείστων Τοπικῶν Ἐκκλησιῶν ὡς καί εἰς τόν ὑφιστάμενον ἀνταγωνισμόν γοήτρου μεταξὺ τούτων καί συγκεκριμένως τήν τάσιν τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας, ὅπως ὑποκαταστήσῃ εἰς τά πρεσβεῖα τιμῆς τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον.

Ὅσον ἀφορᾷ ὅμως τήν ἀντίληψιν ὅτι, ἔχει διακοπή ἡ κανονική ἔκφρασις τῆς καθολικότητος, διότι ἔπαυσαν ἐπί δώδεκα αἰώνας νά συνέρχονται οἰκουμενικαί Σύνοδοι, φρονοῦμεν ὅτι, τοῦτο δέν συνάδει μέ τήν περί Συνόδων θέσιν τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ π. Ἰουστίνος, ὅστις θά ἐμελέτησεν εἰς τό CONTACTS ὀλόκληρον τήν "Ἐκκλησίαν" δέν φαίνεται νά συναινεῖ. Διότι ἡ κανονική καθολικότης τῆς Ἐκκλησίας δέν ἐξαρτᾶται ἀπό τὰς Συνόδους, ἀλλά πηγάζει ἀπό αὐτήν τήν φύσιν τῶν Τοπικῶν Ἐκκλησιῶν. Οἱ Ἅγιοι Πατέρες δέν ἦσαν ὑπέρ τῆς συγκλήσεως Συνόδων, εἰμή μόνον ἐφ' ὅσον ἀνέκυπτον πρωτοφανῆ θέματα.

Ἐνάγκη Συνόδου σημαίνει ἀνωμαλίαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν.

Ἐφ' ὅσον εἰρήνην ἄγει ἡ Ἐκκλησία οὐδεμία Σύνοδος.

Αὐτός ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος ἐν θλίψει ἔγραφεν: "Ἐχω μὲν οὕτως, εἰ δεῖ τάληθές γράφειν, ὥστε πάντα σύλλογον φεύγειν ἐπισκόπων, ὅτι μηδεμιᾶς Συνόδου τέλος εἶδον χρηστόν, μηδέ λύσιν κακῶν μᾶλλον ἐσχηκυῖαν ἢ προσθήκην. Ἄει γάρ φιλονεικίαι καὶ φιλαρχίαι. Διὰ τοῦτο συνεστάλην εἰς ἑμαυτὸν καὶ μόνην ἀσφάλειαν ψυχῆς τὴν ἡσυχίαν ἐνόμισα". (Ε.Π.Μ. τομ. 37, σελ. 225 α΄).

Ἄλλο θέμα εἶναι, βεβαίως, ἐάν ἐπεβάλλετο σήμερον ἡ σύγκλησις μιᾶς Συνόδου. Ἡ ἀναγκαιότης ὅμως αὐτῆς, δέν καθιστᾷ καθ' οἷονδῆποτε τρόπον τὴν συνάθροισιν τῆς ὅλης Ὀρθοδοξίας "ἐλπιδοφόρον ἐγγύησιν". Καί τοῦτο, ἄλλωστε, ὁμολογεῖται ὑπὸ αὐτῆς τῆς "Ἐκκλησίας", ἔνθα διαπιστοῦται, ὅτι "ὑφίστανται πολιτικαὶ δυσκολίαι-ἀνυπερβλήτα τεῖχη θά ἐλέγομεν-καὶ ἀνταγωνισμοὶ γοήτρου"

Ἐπομένως ἀνάγκη Συνόδου ὑπάρχει καὶ προβλήματα πελώρια ζητοῦν τὴν λύσιν των. Ἐπειδὴ ὅμως ἀπουσιάζουν βασικαὶ προϋποθέσεις-ἐξ οὗ λόγου καὶ ἡ ἔλλειψις συγκεντρωμένης σκέψεως, ἱεραρχήσεως προβλημάτων καὶ παρουσία "χαώδους" καταλόγου θεμάτων-ἢ παραπομπή τοῦ ὅλου θέματος, ὡς "προσυνοδικῆς καταστάσεως", εἰς τὸν λαόν, δέν νομίζομεν ὅτι ἀποτελεῖ δόκιμον ἔμπνευσιν.

Καὶ ναί μὲν, ὁ "λαὸς τοῦ Θεοῦ" κέκτηται προφητικὸν πνεῦμα καὶ "ἔνστικτον Ὀρθοδοξίας"-ἀφοῦ ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ ἢ ἀνατρέπει ἢ καθιστᾷ τὰς Συνόδους Οἰκουμενικάς. Ἄλλ' ὁ λαὸς αὐτός δέν εἶναι σήμερον, ὅπως ἦτο τό 1848 ἢ προγενεστέρων αἰώνων, "ὑπερασπιστὴς τῆς πίστεως". Ὁ λαός, οἱ λαοί, οἱ θεωρούμενοι ὡς πιστοί, δέν διασώζουν σήμερον τὸ ἀλάθητον "ἔνστικτον Ὀρθοδοξίας", ὅπως παλαιότερον, ὅτε εἰς τὰς μάζας ἐνυπῆρχε τὸ καθολικὸν αἰσθητήριον τῆς πί-

ποιθήσεων καί μόνον ὑπάρχει τό "λεῖμμα κατ' ἐκλογήν τῆς χάριτος". (Ρωμ. ια, 5). Δηλαδή τό ἀλάθητον κριτήριο ἐν τῷ λαῷ, εἶναι λίαν ἀμφίβολον σήμερον. Καί ἡ Ὁρθοδοξία εἶναι πολύ σοβαρόν πρᾶγμα νά τήν ἐμπιστευθῆ κανεῖς εἰς αὐτόν, διαστραφέντα εἰς μεγάλην ἔκτασιν ἀπό τά πνέοντα ἀντορθόδοξα ρεύματα.

Ῥασαύτως ἡ ἀπουσία "τῆς πνοῆς τῶν Πατέρων" καί τῆς "καθολικότητος" των, φρονοῦμεν ὅτι δημιουργεῖ μέγιστα θέματα καί ἀδιέξοδα. Διότι ἡ Πατεριότης τῆς Ἐκκλησίας ἀποτελεῖ, ὄχι μόνον τήν προϋπόθεσιν διακηρύξεως τῆς μεταμορφωτικῆς τοῦ κόσμου ἀποστολῆς της, ἀλλά καί αὐτήν τήν ὀρθόδοξον μεθοδολογίαν της, ἄνευ τῆς ὁποίας οὐδεμίαν ἀξίαν ἔχουν ὅλοι οἱ θησαυροί τῆς Ὁρθοδοξίας.

Τό ὑπόμνημα τοῦ π. Ἰουστίνου Πόποβιτς.

Τό θέμα τῆς Συνόδου, ὁ π. Ἰουστίνος, δέν τό βλέπει, ὁ ἅγιος αὐτός ἄνθρωπος, ἐννοιολογικῶς ἢ κατὰ θεωρίαν ἐκκλησιολογικῶς, ἀλλά μέ τό πρῶτο μίας βαθείας μεθέξεως εἰς τό μυστήριο τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ βιωματική ἐσωτερική κοινωνία του μέ τόν Χριστόν, ἡ "ἐνχρίστωσις" του, τόν εὐρύνει τόσον, ὥστε νά "θεωρεῖ" μέ δέος τάς ἀπείρους θεανθρώπινους διαστάσεις τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία εἶναι "ὁ θεάνθρωπος Χριστός παρατεινόμενος εἰς ὅλους τούς αἰῶνας". Δι' αὐτό, λέγει, "πρός πᾶν ὅ, τι εἶναι ἰδικόν του, ἤτοι ὅ, τι εἶναι τῆς Ἐκκλησίας, πρέπει νά προσέρχεται τις μετά ἀγιολειτουργικοῦ φόβου θεοῦ, πίστεως καί ἀγάπης".

Ἀλλά πλὴν αὐτῆς τῆς "ἀγιολειτουργικῆς" ἐμπειρίας, χρειάζεται καί ἐν ἑτερον διά νά "γνωρίσωμεν" τό μυστήριο τῆς Ἐκκλησίας καί διά νά εἴμεθα βέβαιοι διά τό ἀλάθητον τῶν κριτηρίων μας. Καί αὐτό εἶναι "ἡ ὀρθόδοξος αὐτοαίσθησις, ἡ ὀρθόδοξος καθολική αἴσθησις, ἡ ὀρθόδοξος

αὐτοσυναίσθησις, ἡ ὀρθόδοξος καθολική συνείδησις".

Ἀλλά θά συνεχίσωμεν εἰς τό ἐπόμενον. θ.μ.δ.

τελοῦν καρπὸν τῆς μικρᾶς μου προσωπικῆς πείρας.

"Τὰ αἷτια τῆς ἑλλείψεως Μοναχικῶν κλίσεων".

Ὄταν ἀναζητῶμεν τὰ αἷτια ἀπουσίας Μοναχικῶν κλίσεων πρὸς τὸν Μοναχισμόν, ἀπαραιτήτως ὑποτίθεται, ὅτι ἔχομεν διαπιστώσει τὸ γεγονός. Τοῦτο ὅμως προϋποθέτει, ὅτι ἐχρησιμοποίησαμεν ὡς κριτήριον τοῦ συμπεράσματος ἕνα δεδομένον "φυσιολογικόν" ἀριθμὸν κλίσεων, ὅστις ὑποτίθεται ὅτι τώρα δέν ὑπάρχει. Ἀλλά τοιοῦτο κριτήριον δέν ὑφίσταται. Τὸ γεγονός τῆς τεραστίας διαφορᾶς εἰς ἀριθμὸν Μοναχῶν μεταξύ τοῦ παρελθόντος καὶ τοῦ παρόντος, τόσον κατὰ τὴν βυζαντικὴν ἐποχὴν, ὅσον καὶ κατὰ τὴν περίοδον τῆς τουρκοκρατίας, δέν ἀποδεικνύει ἀνῆκεῖως διαφοροποίησιν τῶν κλίσεων. Διότι, ὅσοι ἐπύκνουν τὰς τάξεις τῶν Μοναχῶν τότε, δέν σημαίνει ὅτι ὑπεκινούντο ἐν καθαρῶν κλίσεων. Αἱ μεγάλαι Μοναί τῶν διαφόρων Μοναστικῶν κέντρων ἠρίθμουν 200 Μοναχοὺς, ἄλλαι 300, 500, 700 καὶ 1.000 ἀνόμη, χωρὶς ἐν τούτῳ νὰ μαρτυρεῖται ἀνάλογος εὐφορία Μοναχικῶν κλίσεων.

Προκειμένου νὰ ἴδῃ τις ποιοτικῶς τὸν Μοναχισμόν, δέον ὅπως λάβῃ ὑπ' ὄφιν τὰς συνθήκας καὶ τοὺς λόγους μονασμοῦ τότε, ὁπότε τὰ προκείμενα στατιστικὰ στοιχεῖα οὐδόλως θὰ βαρύνουν ἐπὶ τῆς ἀναγνωρίσεως ἀγνῶν κλίσεων. Οἱ ἀριθμοὶ ἀπατοῦν. Πᾶς Μοναχὸς δέν συνεπάγεται καὶ κλίσιν. Ἡ κλίσιν δι᾿πιστοῦται κατόπιν σχετικῆς ἀνακρίσεως. Ἐπομένως δέν δυνάμεθα νὰ ὁμιλῶμεν περὶ κλίσεων, παρασυρόμενοι ἀπὸ τοὺς ἀριθμούς. Δυνάμεθα νὰ μετρῶμεν "Μοναχοὺς", ὄχι ὅμως καὶ κλίσεις μέχρι διακριβώσεως των.

Ὁ παλαιότερον κοπιώδης βίος ἐν τῷ κόσμῳ καὶ αἱ δυσμενεῖς συνθήκαι ζωῆς ἐδημιούργουν "κλίσεις". Ἡδὴ ὁ βίος ἐν λαϊκοῖς ἀπέβη μᾶλλον ἄνετος εἰς ὅλας τὰς κοινωνικὰς τάξεις καὶ λίαν εὐχάριστος δι' ὅσα "καλά" παρέχει ὁ κόσμος. Συνεπῶς διὰ μιᾶς ὀξείας τομῆς, μεταξύ παρελθόντος

καί παρόντος, ἔχομεν τήν ἐξήγησιν τῆς "ἀπουσίας" σήμερον "κλίσεων" πρὸς μονασμόν. Ἀφήνομεν τό ὅτι αἱ μεγάλαι Μοναί, κυρίως τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ἐπηνδροῦντο ὑπὸ ὁμοδόξων Μοναχῶν, ἀλλά & ἀπὸ ὀλόκληρον τήν ἀπέραντον Βυζαντινὴν Αὐτοκρατορίαν καί ὅχι ἀπὸ τόν περιωρισμένον Ἑλλαδικόν χῶρον τῶν 9 ἑκατομμυρίων.

Αἱ διατυπωθεῖσαι ἀπόψεις κατὰ τό Α' Συνέδριον.

Παρά ταῦτα ὅμως, ἐνῶ δέν εἶναι λογικῶς παραδεκτόν, ὅπως καταγράψωμεν διά πάντα Μοναχόν καί μίαν "κλίσιν", ἐν τούτοις δέν δυνάμεθα νά μή διαπιστώσωμεν μεγίστην διαφοράν εἰς φιλομοναχισμόν μεταξύ τοῦ παρελθόντος καί τοῦ παρόντος.

Ὁ π. Ἡλίας Μαστρογιαννόπουλος, (ὅστις καί ἀνέλαβε τήν ἀνάπτυξιν τῆς εἰσηγήσεως ἀντί τοῦ γράφοντος) διεχώρισε τά αἷτια ἀπουσίας μοναστικῶν κλίσεων εἰς γενικά καί εἰδικά. Ὡς μέν γενικά αἷτια θεωρεῖ "τήν παρατηρηθεῖσαν κατὰ τούς τελευταίους αἰῶνας ἀποχριστιάνισιν εἰς ὅλον τόν εὐρωπαϊκόν χῶρον". Ὡς εἰδικά δέ αἷτια καταλέγει "τήν ὑποβάθμισιν τῆς πνευματικότητος ἐντός τῶν Μονῶν", τήν "νόθευσιν τοῦ μοναχικοῦ ἰδεώδους διά τοῦ θεσμοῦ τῶν ἰδιορρύθμων Μοναστηρίων", τό "ἀδυνατίσμα τοῦ Κοινοβίου", τήν "ἔλλειψιν μεγάλων προσωπικοτήτων εἰς τόν Μοναχισμόν".

Ὁ π. Καλλίνικος Καροῦσος ἀναφέρει ὡς αἷτια "τήν ἀπουσίαν καταλλήλου κλίματος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος". Συγκεκριμένως δέ, ὅτι "ἐνῶ ἄλλοτε ὁ Μοναχισμός καί ὁ Μοναχός περιεβάλλετο μέ μεγάλην τιμήν, σήμερον ὁ Μοναχός εὐρίσκεται εἰς τό περιθώριον". Ἐξ ἄλλου ἡ ἀνασφάλεια "μήπως ὁ Μοναχός εὐρεθῆ εἰς τόν δρόμον μίαν ἡμέραν-προφανῶς ἀπὸ τόν δεσποτισμόν τοῦ Ἐπισκόπου-ἄγει τοῦτον εἰς ἴδρυσιν αὐτοτελῶν ἡσυχαστηρίων ἢ εἰς ἄλλα νομικά σχήματα, παρέχοντα ὠρισμένην αὐτοτέλειαν", διό καί εἰσηγεῖται "τήν ἴδρυσιν Συνοδικῶν Μοναστηρίων, ὥστε νά κατοχυρωθῆ ἡ ἐσωτερική αὐτοτέλεια τῶν Μονῶν, ἢ αὐτοδιοικήσεις καί αὐτονομία αὐτῶν, κατὰ τά ὀρθόδοξα παραδεδομένα". (συνεχίζεται) θ.μ.δ.

Ι Β Λ Ι Ο Κ Ρ Ι Σ Ι Α Ι

" Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ"

Υπό του ἱερομονάχου Γρηγορίου Σταυρονικητιανοῦ. Σελ. 142, Ἀθήναι 1971

Κατ' οὐσίαν, θεολογία εἶναι δημιουργία προσωπική. Ὅχι βεβαίως δημιουργία αὐθαίρετος, ἀλλὰ προσπάθεια ἀναδείξεως

" νέου" μέσα ἀπὸ τὸ παλαιὸν καὶ ἀείποτε νέον, τὴν πνευματικὴν παράδοσιν. Ἡ παράδοσις τῆς Ἐκκλησίας ἀποτελεῖ σύνοψιν τῆς Πατερικῆς διδασκαλίας, ἥτις εἶναι παράδοσις τῆς ἀληθείας. Ἡ παράδοσις δὲν σταματᾷ, ἀλλ' ἀενάως ἐμπλουτίζεται ὑπὸ ὀργάνων τοῦ Παναγίου Πνεύματος "μέχρι τερμάτων αἰῶνων". Ὁ χαρακτήρ τῆς Ὀρθοδόξου πνευματικῆς παραδόσεως εἶναι ἡ ἐνότης, τὸ ἐνιαῖον τῆς διδασκαλίας. Τὴν λυδραν λίθον τῆς ἀληθείας πάσης διδασκαλίας ἀποτελεῖ ἡ ἐνότης ἐν τῇ ταυτότητι τῆς Πατερικῆς διδασκαλίας. Ἡ θεολογία, ἐπομένως, ἐνῶ εἶναι δημιουργία προσωπική, ἐν ταυτῇ δέον ὅπως εἶναι καὶ ἀλήθεια ἐνσωματωμένη εἰς τὴν παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας.

Ἀλλὰ διὰ νὰ θεολογήσῃ κανεὶς δημιουργικῶς, χρειάζεται ὁ εἰς ἴσον βαθμὸν φωτισμὸς ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, μετὸν φωτισμὸν ἐκείνων, οἵτινες ἐδημιούργησαν τὴν πνευματικὴν παράδοσιν, τῶν Ἁγίων Πατέρων.

Φαινομενικῶς ὑφίσταται μία ἀντινομία μεταξὺ τῆς φράσεως, "ἐπόμενοι τοῖς ἁγίοις πατέρας", -τὴν ὅποσαν χρησιμοποιοῦσαν καὶ κατ' ἴδραν καὶ ἐν Συνόδοις οἱ Ἅγιοι Πατέρες-καὶ τοῦ ὅρου τῆς θεολογίας ὡς δημιουργίας. Οὐσιαστικῶς ὅμως ὑπάρχει τελεία ἀρμονία, ἀν ληφθῇ ὑπ' ὄψει, ὅτι τὸ "ἐπόμενοι" δὲν σημαίνει μίαν ἀπλὴν ἐξωτερικὴν μίμησιν, ἀλλ' οἰκείωσιν τοῦ πνεύματος τῶν, ἐσωτερικὴν κοινωνίαν καὶ ταυτότητα, ὡς ὑπὸ τοῦ ἐνὸς Ἁγίου Πνεύματος φωτιζόμενοι. Ὅποτε ἡ θεολογία τῶν εἶναι κατ' οὐσίαν δημιουργική, ὡς δρᾶσις τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας.

Κατὰ ταῦτα οὐδεὶς δικαιούται νὰ θεολογήσῃ-δημιουργήσῃ ἐὰν δὲν ἔχει τὴν ἀνωτέρω προϋπόθεσιν. Ἀλλὰ τότε ὑπολέγεται διὰ τοὺς "θεολόγους"; Ἀκριβῶς εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ εὐρίσκεται τὸ πρόβλημα. Ἀλλὰ τὸ νὰ γνωρίσῃ κανεὶς τὰς δυνάμεις τοῦ τοῦτο εἶναι βασικὴ ἀρετὴ τοῦ θεολόγου. Μόνον νὰ μὴ ἀπατηθῇ εἰς τὴν αὐτοεκτίμησιν του. Ἀπὸ τοῦ σημείου αὐτοῦ τὰ πράγματα ἀπλουστεύονται, ἐφ' ὅσον, βεβαίως, δὲν εἶναι ἄμοιρος ποίᾳς τινοε χρηστότητος.

Αὐτὰς τὰς ἀρχὰς, ὡς ἔγγιστα, εἶχεν ὑπ' ὄψιν τοῦ ὁ π. Γρηγόριος-ὡς καὶ καθε θεολόγος, ὅστις βασίζεται εἰς τοὺς Πατέρας-καὶ ἀνέλαβε νὰ παρουσιάσῃ τὴν Ἁγιογραφίαν τῆς Εὐχαριστίας τοῦ Θεοῦ "βάσει τῆς διδασκαλίας τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου. Βεβαίως, θὰ παρατηρήσῃ κανεὶς, ὅτι ἡ ἐπιστημονικὴ αὐτὴ ἐργασία εἶναι κάπως "δουλική", ὡς αἴρουσα τὴν ἐλευθερίαν τῆς προσωπικῆς δημιουργίας. Ἀλλ' ἡ ἐργασία αὐτὴ εἶναι τὸσον δουλικὴ ἢ τὸσον ἐλεύθερα ἴσον "κοινωνεῖ" ἢ ὅχι μετὰ τὰς ἐμπειρίας τῶν Πατέρων. Ὅσον περισσότερον "κοινωνεῖ" ὁ θεολόγος τὸσον εἶναι ἐλεύθερος. Καὶ ὅσον ὀλιγώτερον μετέ-

χει εἰς τὴν πείραν τῶν Πατέρων τόσον περισσότερον ἀποβαίνει δουλική.
'Ἄλλ' αὐτὸ εἶναι τὸ δέον, ἀντὶ νὰ κατακολουθῆ τὴν ἀντιεκκλησιαστικὴν ὁδὸν
τῆς κενώσεως πεπλανημένων προσωπικῶν ἰνδαλμάτων.

'Ο π. Γρηγόριος "ὡς θεολόγος, μοναχὸς καὶ ἱερεὺς", μέσα εἰς τὴν ὑπερ-
βατικότητα τῆς ἡσυχαστικῆς ζωῆς, ἠδυνήθη νὰ βιώσῃ καὶ νὰ ἐκφράσῃ τὸ ἕρ-
ρητον Μυστήριον τῆς Θ. Εὐχαριστίας. Ἄλλὰ δὲν ἐμπιστεύεται τὰς προσωπι-
κὰς ἐμπειρίας του καὶ πέρνει ὡς ὁδηγὸν τὸν "κατ' ἐξοχὴν εὐχαριστιακὸν
ἅγιον". Καὶ ἐντεῦθεν προσφέρει εἰς τὸν πιστὸν τοῦ Κυρίου λαὸν ἓνα βιβλί-
ον, ὅπερ ἀπεικονίζει τὰ ἀνέκφραστα μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ καὶ τὰς ἀπείρους
εὐεργεσίας του πρὸς τοὺς ἀνθρώπους.

'Ο σ. τοποθετεῖται μὲ ταπεινώσιν εἰς τὴν θέσιν τοῦ "ἀχρείου δούλου",
ἐπιχειροῦντος νὰ καταδείξῃ τί λέγει ὁ θεὸς Πατὴρ καὶ νὰ μὴ εἶπῃ τίπο-
τε ἰδικὸν του. Παρὰ ταῦτα ὅμως ἔχει τὴν δυνατότητα τῆς ἀποδόσεως τοῦ ἀ-
γίου Χρυσοστόμου κατὰ τρόπον προσωπικόν. Διότι πλὴν τῆς ἐπιστημονικῆς
πλευρᾶς, τῆς συλλογῆς τοῦ ὕλικου καὶ τῆς διατάξεως τῆς ἀνθολογημένης εὐ-
χαριστιακῆς θεολογίας, δίδει ὀλοκλήρον εἰς τὴν ὑψηλότεραν ἔξαρσιν τὸν ἐ-
αυτὸν του, ἐνῶ εἶναι προφανῆς ἡ προσπάθειά του, ὅπως ἐξαφανισθῆ αὐτὸς διὰ
νὰ φανῆ μόνον ὁ χρυσοῦς Ἅγιος καὶ μαζὺ μὲ αὐτὸν ἡ ἀγία Ἐκκλησία, οἱ θεῖ-
οι γάμοι εἰς ὅλον τὸ βάθος καὶ ὕψος τῶν θεανθρωπίνων διαστάσεών των.

Τὸ ὑπ' ὄψιν βιβλίον ἀποτελεῖ πλήρη θεολογικὴν ἔκθεσιν τοῦ Μυστηρίου
τῆς Θ. Εὐχαριστίας, ἀρχομένην ἀπὸ τὰς "πολυμερεῖς καὶ πολυτρόπους" προτυ-
πώσεις τῆς Π. Διαθήκης, διερχομένην διὰ τῆς συστάσεως τοῦ Μυστηρίου, διὰ
τοῦ "ἁπαξ" καὶ "ἀεί" ἔργου τῆς Θείας Οἰκονομίας, διὰ τῆς ἐκφάνσεως ἐν τῷ
Μυστηρίῳ τῆς Τριαδικῆς Θεοφανείας, -καθ' ἣν γίνεταί "σύννοδος οὐρανοῦ καὶ
γῆς"- διὰ τῆς "ἐν Χριστῷ ἐνσωματώσεως" τοῦ μετέχοντος τοῦ Σώματος καὶ τοῦ
Αἵματος τοῦ Χριστοῦ, δι' ὧν λαμβάνεται "ὁ ἀρραβὼν τῆς αἰωνίου ζωῆς", καὶ
καταλήγουσαν εἰς τὴν Πανήγυριν τῆς Θ. Εὐχαριστίας, εἰς τὸν Ἐσχατολογικόν
Θρῆνον, εἰς τὰ ἐπινίκια καὶ ἐπιθαλάμια ἕσματα τῆς Ἐκκλησίας τῶν πρω-
τοτόκων", "εἰς τὸ δεῖπνον τοῦ γάμου τοῦ Ἄρνου". Δόξα, δόξα, δόξα...

"Ὡ, εἶθε μεταλαμβάνοντες τοῦ Σώματος καὶ τοῦ Αἵματος τοῦ Γλυκυτάτου
'Ιησοῦ, νὰ δυνάμεθα νὰ λέγωμεν μετὰ τοῦ Ἁγιορείτου Ἁγίου Νικοδήμου: "Ὡ
ὑψιστε Βασιλεῦ τοῦ οὐρανοῦ, τίς σε ἔφερε μέσα εἰς τὴν καρδίαν μου, ὅπου
εἶμαι ἄθλιος, πτωχὸς, τυφλὸς καὶ γυμνός; Ὡ ἀγάπη, ἀγάπη ἄκτιστος. Ὡ ἀγάπη
γλυκεῖα. τί θέλεις ἐσὺ ἀπὸ ἐμένα; Ὡ Κύριε μου ἐραμιώτατε καὶ παντοδύνα-
με, ἐλευθέρωσε τὴν ἀθλίαν καρδίαν μου ἀπὸ κάθε ἐγκληματικὸν πάθος καὶ
στόλισέ την μὲ τὰς ἀγίας σου ἀρετάς..."

Συγχαίρομεν τὸν ἀγιορείτην συγγραφεῖα διὰ τὸ θαυμάσιον πόνημά του,
διὰ τοῦ ὁποῦ ἐμπλουτίζεται ἡ θεολογικὴ γραμματεία τῆς Θ. Εὐχαριστίας
καὶ ἡ Ἐκκλησία ἀποκτᾷ πρὸς οἰκοδομὴν νέον ἀτίμητον πνευματικὸν θησαυρὸν
καὶ εὐχόμεθα "πολὺν τὸν μισθὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς". Τοιαῦτα βιβλία ἔχουν
συνεργὸν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον & δοξάζουν τὸν Θεόν. Ἀθωνίτης Π.

σαν ημέραν, εἰς τὴν Ἐρημον τοῦ Ἄθω, εἰς μίαν ἀσκη-
τικὴν Καλύβην, μαζί με ἕνα φίλον μου Μοναχόν, συ-
νηγήσαμεν ἕνα Γέροντα, ἄνδρα με "βαθεῖαν καρδί-
αν", ὅπως λέγει ὁ Παλμωδός. Ἡ συζήτησις περισ-
στράφη εἰς πνευματικά, ἐκκλησιαστικά καὶ θεολο-
γικά θέματα. Ὁ Ἀσκητὴς εἶχεν ἀνωτέραν θεολογι-
κὴν μόρφωσιν καὶ ἐνημεροῦτο διὰ τὴν ζωὴν καὶ
τὴν δρᾶσιν τῆς Ἐκκλησίας ὡς καὶ δι' ὅλας τὰς ἐκδόσεις βιβλίων.

Ὁ πολὺς ἀνὴρ ἀνεφέρθη με πολλὴν δυσφορίαν εἰς τὰς σημερινὰς συν-
θήκας, ἐντὸς τῶν ὁποίων συγκροτοῦνται εἰς θεολόγους οἱ μέλλοντες νὰ δι-
κονήσουν τὴν Ἐκκλησίαν. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς ἁγίους Πατέρας, ἔλεγεν,
οἷτινες προήρχοντο ἀπὸ τὰς Μονὰς καὶ τὰς Ἐρήμους καὶ ἐμορφώνοντο κατὰ
Χριστὸν διὰ τῶν προσευχῶν καὶ τῶν ἱερῶν ἀσκήσεων, σήμερον ἀνετράπη ἡ ἀ-
γία αὐτὴ τάξις καὶ ἡ θεολογικὴ κατάρτισις περιορίζεται εἰς τὸν χῶρον
τῶν θεολογικῶν Σχολῶν. Ἄλλ' ἢ μέθοδος αὐτὴ δὲν ἀναδεικνύει θεολόγους, ἀ-
πὸ τοὺς ὁποίους νὰ ἐλπίσῃ κανεὶς τὴν συνέχισιν τῆς παραδόσεως.

Γέροντα, παρετήρησα, παλαιότερα τὰ Μοναστήρια ἦσαν καὶ κέντρα θεολο-
γικῆς μορφώσεως, εἰς τὰ ὁποῖα αἱ ψυχαὶ ἐκαθαίροντο ἐκ τῶν ἐναγῶν παθῶν
καὶ ἐλλάμποντο ὑπὸ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Τώρα ὅμως, πῶς ду-
νάμεθα νὰ ἀγνοήσωμεν τὴν δύναμιν τῶν συνθηκῶν, καθ' ἃς ἡ εὐκολία σπουδῶν
καὶ ἡ δημιουργία ἱκανοτήτων πρὸς τὴν ζωὴν καὶ δρᾶσιν ἐντὸς τῆς Ἐκκλη-
σίας, κατέστησε τὰ Μοναστήρια περιττά, τοῦλάχιστον εἰς τὸν τομέα τῆς μο-
ρφώσεως, ποῦ παρῆχον. Ἀλλὰ παραμένει πάντως τὸ ἕτερον σκέλος, ὁ ἁγιασμός.

— Ἐχετε δίκαιον, ἀπήντησεν ὁ Ὅσιος ἀνὴρ. Ἀλλ' ἄς μὴ ἀπομακρυνόμεθα ἐκ
τῆς πραγματικότητος. Ἔως ὅτου δημιουργηθοῦν αἱ προϋποθέσεις ἐκεῖναι, ποῦ
θὰ βοηθοῦν τὴν Ἐκκλησίαν νὰ ἀναδεικνύῃ ἀληθινούς θεολόγους, δὲν ὑπάρχει
λόγος νὰ ἀρνοῦμεθα τὴν προσφοράν τῶν μὴ παραδοσιακῶς μορφουμένων θεολό-
γων, ὑπὸ τὸν ὄρον ὅμως, ὅτι θὰ σέβωνται τὴν παράδοσιν, ὅσον καὶ ἂν δέν τὴν
βιοῦν, ἀποφεύγοντες εἰς τὰς ἐπιστημονικὰς τῶν ἐργασίας πᾶσαν πρωτοτυπί-
αν. Ἀναχωρῶ ἀπὸ τὴν ἐξῆς σκέψιν, συνέχισεν ὁ Ἀσκητὴς. Ὅπως διδάσκεται
ἡ θεολογία σήμερα, παρέχεται ἡ δυνατοῦτης εἰς τοὺς σπουδαστὰς νὰ μαθαί-
νουν μεθόδους ἐπιστημονικῆς ἐργασίας ἐπὶ τῶν Πατερικῶν κειμένων. Οἱ θε-
ολόγοι, λοιπὸν, δύνανται νὰ μᾶς εἴπουν, διὰ τῆς ἐπιστημονικῆς κατανομῆς
τῆς Ἐκκλησιαστικῆς γραμματείας, τί λέγουν οἱ ἅγιοι Πατέρες ἐν "συμφωνίᾳ"
ἐπὶ διαφόρων ζητημάτων. Καὶ αὐτὸ, ὑποθέτω, εἶναι ἐντελῶς ἀκίνδυνον.

— Πράγματι, συνεπλήρωσεν ὁ φίλος μου Μοναχός, ἡ ἐργασία αὐτὴ δὲν ἀπαι-
τεῖ πολλά, ἀλλ' οὔτε κίνδυνος ἐκτροπῆς ὑπάρχει, ὅσον καὶ ἂν εἶναι συνθε-
τικῆς, ἀρκεῖ νὰ μὴ ἀπομακρυνθῇ κανεὶς ἀπὸ τὸ γράμμα καὶ τὸ πνεῦμα τῶν
ἁγίων Πατέρων. Ἡ ἀτοπία ἀρχίζει ἀπὸ τοῦ σημείου, ὅπου ὁ θεολόγος ἀφή-

νει, ὁ "θεολόγος" τὰ κείμενα τῶν Πατέρων καὶ παραδίδεται εἰς τοὺς ἰδι-
κούς ^{του} διαλογισμοὺς μὲ τὴν ἀξίωσιν νὰ γίνουν ἀποδεκτοὶ ὑπὸ τῆς Ἐκκλη-
σίας ὡς, τάχα, διδασκαλία τῆς. Αὐτὸ δὲ συμβαίνει διότι θέλουν νὰ πρῶ-
τοτυπήσουν, ἐνῶ στεροῦνται τῶν ἀπαραιτήτων ἐφοδίων, τοῦ θεοῦ φωτι-
σμοῦ καὶ τῶν πνευματικῶν κριτηρίων. "Οὐδὲν δὲ πτωχότερον διανοίας φι-
λοσοφοῦσης τὰ θεῖα ἄνευ θεοῦ φωτισμοῦ", ὡς λέγει Μάξιμος ὁ Ὁμολογη-
τῆς. "Ἔτσι δὲ ἔχομεν ἓνα πλῆθος βιβλίων κυριολεκτικῶς αἰρετικῶν...

- Ἀδελφοί μου, παρέτηρησεν ὁ Γέρων, θεολογεῖν σημαίνει ζῆν ἐν Θεῷ
καὶ ἐξαγγέλειν τοῖς ἀνθρώποις τὴν πεῖραν τῆς μετὰ τοῦ Θεοῦ κοινωνί-
ας. Ἀλλὰ τὸ νὰ λέγη τις, ὅτι μαρτυρεῖ περὶ τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς ἄγευ-
στος αὐτῆς, "φυσιοῦμενος ὑπὸ τοῦ νοῦς τῆς σαρκὸς αὐτοῦ", νομίζω ὅτι
προσφέρει πολὺ κακὴν διακονίαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν.

- Ὁ ὅσιος πατὴρ ἡμῶν Θεόγνωστος, συνοφίζων τὸ πνεῦμα τῶν ἀγίων Πα-
τέρων λέγει, εἰς τὸ στήκεφάλαιον τῶν "θεολογικῶν" του, παρενέβην. "Συ-
στέλλου ἀπὸ τῶν ὑψηλοτάτων θεωριῶν, εἰ μήπου ἀκροτάτης ἀπαθείας ἐπέ-
βης, καὶ μὴ τρέχε ἀκίχητα τῶν ὑπὲρ σέ ἐπιέμενος. Εἰ βοῦλει γάρ, φησι,
θεολόγος γενέσθαι ὁμοῦ καὶ θεωρητικὸς, διὰ πολιτείας ἄνευθε, καὶ διὰ
καθάρσεως κτῆσαι τὸ καθαρόν... καὶ σκόπει, ὅτι οὐ θέμις ἡμῖν γάλα πο-
τιζομένοις ἔτι τῶν ἀρετῶν, πρὸς τοῦτο πειραῖσθαι διαπετᾶν, (τὸ θεῖον)
μήπως πτερορρηθῶμεν, ὡς τὰ τῶν νεοττῶν ἀτέλεστα..."

- Δὲν χωρεῖ καμμια ἀμφιβολία, εἶπεν ὁ ἀββᾶς, ὅτι ἡ θεολογία συνδέ-
εται ἀναποσπᾶστως μὲ τὴν ἀγιότητα τοῦ βίου. Καὶ ἡ διδασκαλία τῶν ἀ-
γίων Πατέρων ἀποτελεῖ τὴν ἀκτινοβολίαν καὶ τὴν "γνώσιν" ἀπὸ τῆν μυ-
στικὴν συνάντησιν τῆς κεκαθαρμένης ἐν Κυρίῳ ψυχῆς των μετὰ τοῦ Ἁγί-
ου Πνεύματος. Ὅλη ἡ γνωσιολογία των, ἀναλυομένη, δὲν εἶναι τίποτε ἄλ-
λο ἀπὸ αὐτὴν τὴν πεῖραν των, τὴν γεῦσιν τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς. Πῶς, λοι-
πὸν, στεροῦμενοι αὐτῆς τῆς γεύσεως, αὐτῆς τῆς πνευματικῆς Πατερικῆς
καταλήψεως, δὲν θὰ ἐμπέσωμεν εἰς πλῆθους καὶ αἰρέσεις, ἐὰν θελήσωμεν,

κατά τὰ ὑποκειμενικά μας κριτήρια, νὰ δὲξωμεν "πῶς δεῖ ἀναστρέφεσθαι"
καὶ ζῆν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ; Ἀποδίδων, ἀδελφοί μου, ὑψίστην σημασίαν εἰς τὸν
παράγοντα τῆς πνευματικῆς πείρας, ἐπαναλαμβάνω ὅτι μόνον δι' αὐτῆς, μόνον
διὰ πολυσχιδοῦς, πολυπλεύρου καὶ βαθείας πείρας ἐκ τῆς ἐργασίας τῶν θε-
ῶν ἐντολῶν, ὅλων καὶ εἰς ὅλην τὴν κλίμακα ἐκάστης-ἐννοεῖται πάντοτε ἐ-
λεγχομένης διὰ τῶν κριτηρίων τῆς "Πατερικῆς συμφωνίας"; διὰ ν' ἀποφύγωμεν
τὸν κίνδυνον τῆς ἀπολυτοποίησης τῶν ὑποκειμενισμῶν-θὰ δυνάμεθα νὰ διδά-
σκωμεν τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ. Καὶ ὁ Γέρων ἐσιώπησε... Καὶ μετ' ὀλίγον,
εἶπεν. Ἐάν δέν ὑπάρχη αὐτὴ ἡ προϋπόθεσις "κρεῖσσον σιωπᾶν" ἢ τοῦλάχιστον
νὰ ἀκολουθῶμεν τὴν "πεπατημένην" μετὰ πολλοῦ φόβου καὶ ταπεινώσεως, διὰ
νὰ μὴ ἐμπέσωμεν εἰς τὸ κρῖμα τῆς νοθεύσεως τῆς διδασκαλίας τῆς Ἐκκλη-
σίας καὶ τοῦ σκανδαλισμοῦ τῶν ἀδελφῶν, "δι' οὓς Χριστὸς ἀπέθανε", "ἀντι-
πίπτοντες οὕτω τῷ Πνεύματι τῷ Ἁγίῳ"... Καὶ ὁ Γέρων πάλιν ἐσιώπησεν...

Αὐτὴ ἡ συζήτησις ἔφερεν εἰς τὸν νοῦν μου συγκεκριμένους περιπτώσεις
θεολόγων, οἱ ὅποιοι διὰ συγγραφῶν πειρῶνται νὰ ἀσκήσουν κριτικὴν ἐπὶ
τῆς πνευματικῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας, ἐπηρασθείσης ἀπὸ κάποια θρησκευτι-
κὰ ρεύματα, ποὺ πνέουν ἐν Ἑλλάδι ἀπὸ ἡμίσεως καὶ πλέον αἰῶνος, ὅπως ὑπο-
στηρίζουν. Ἐχων δέ ὑπ' ὄφιν μου τὰς περιέργους καὶ τολμηρὰς ἰδέας ἐνόηκα-
λοῦ καὶ εὐφυοῦς νέου θεολόγου, αἱ ὅποιοι ἀπασχολοῦν ἤδη πολλοὺς νέους,
τοῦ γνωστοῦ πλέον κ. Χρήστου Γιανναρά, ἐσκεφθὴν νὰ ζητήσω τὴν γνώμην τοῦ
ἀγίου Γέροντος καὶ νὰ συζητήσω μαζί του τὰ θέματα αὐτά.

- Σεβαστέ μοι Πάτερ, διέκοφα τὴν σιωπὴν, θὰ σᾶς παρακαλοῦσα νὰ μᾶς ἐ-
λέγατε τὴν γνώμην σας διὰ τὰ σύγχρονα πνευματικὰ καὶ θεολογικὰ ρεύμα-
τα ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἰδιαιτέρως διὰ τὸ βιβλίον τοῦ θεολόγου κ.
Γιανναρά, ἐάν τὸ ἐδιάβασατε, ὑπὸ τὸν τίτλον "Ἡ ἐλευθερία τοῦ ἠθους".

- Ἀδελφοί μου, ὄχι μόνον ἐδιάβασα, ἀλλὰ καὶ ἐμελέτησα τὸ βιβλίον αὐτό,
εἶπεν ὁ Γέρων, ὡς καὶ ὅλα σχεδὸν τὰ βιβλία τοῦ καλοῦ αὐτοῦ νέου θεολό-
γου, τοῦ ὁποίου τὴν πνευματικὴν ἐξελιξίν παρακολουθῶ ἀπὸ τότε ποῦ ἄρ-

χισε να γράψω έπωνύμως. Βεβαιωθήτε, ότι η ηύξημένη έλευθερία του ήθους εις τον θεολογικόν χώρον του νέου αυτού πάντοτε με έφθιβιζεν. Καί άντιλαμβάνεσθε ότι, ύστερα άπ' όσα σας ειπα περί θεολογίας και θεολόγων, όχι μόνον δέν ήμπορώ να συμφωνήσω με τό εισαγόμενον αυτό νέον στοιχειόν έλευθερίου ήθους εις την Έκκλησίαν, αλλά και να τό θεωρήσω ως σύμπτωμα τάσεως προς άνατροπήν της άνωθεν διαφυλασσομένης και βιουμένης έν τή Έκκλησία πνευματικής παραδόσεως.

-Γέροντα, διέκοφα, φρονεΐτε, ότι δέν είναι άρκετόν, προκείμενου να κριθῆ ένα βιβλίον, να μή ληφθῆ ύπ' όφιν ο συγγραφεύς του;

- Ασφαλώς, άπήντησεν, δέν χρειάζεται καν να άνατρέξω κανείς εις τον συγγραφέα δια να κρίνω τό βιβλίον του, εάν δέν ένδιαφέρεται να άνακαλύψη τάς ιστορικές άφειτηρίας των ιδεών και των φρονημάτων του. Πάντως η άναδρομή εις τό συγγραφικόν έργον ένδος συγγραφέως ως και εις τους παράγοντας, οΐτινες επέδρασαν άποτελεσματικώς επί της διαμορφώσεως των φρονημάτων του, βοηθεΐ όπωσδήποτε εις την βαθυτέραν κατανόησιν του κρινόμενου βιβλίου. Καί εις τό όπτικόν μου πεδίο, όπου βλέπω τό βιβλίον "Η έλευθερία του ήθους", τοποθετώ όταν χρειάζεται και τον συγγραφέα ούτως, ώστα τό μέν βιβλίον να έρμηνεύει τον σ., θ δέ σ. να διευκολύνει εις την κατανόησιν του βιβλίου. Καί νομίζω, ότι είναι βοηθητικόν αυτό.

- Σας όμολογώ, επενέβη ο φίλος μου Μοναχός, ότι υπέστην μιαν δοκιμασίαν συνειδήσεως όταν άπεφάσισα, μετά τό διάβασμα του βιβλίου αυτού, να γράψω τάς "άντιδράσεις" μου, ως οϊκοδομημένου εις την άυθεντικότητα της Πατερικής διδασκαλίας. Έσκεπτόμην μήπως δέν ήννόησα τάς θεολογικές θέσεις του σ. και τον άδικήσω με τάς κρίσεις μου; Πάλιν όμως με τά κριτήριά μου διεπίστωνα, ότι η Έκκλησία μας έχει πολύ διάφορον ήθος από αυτό που ένεφάνιζεν ο σ. και εις άλλα βιβλία του. Δι' αυτό θεωρώ εύλογημείν εύκαιρίαν, όπως άκούσωμεν τάς πεφωτισμένας κρίσεις σας, άγιε πάτερ.

-Θά τό κρίνωμεν όμοΰ διαλεγόμενοι, ειπεν ο Γέρον. (συνεχιζεται) μον. Βο.

Ἡ "ΑΘΩΝΙΚΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ" ἀποτελοῦν δημοσιο-
γραφικόν ὄργανον ὁμάδος Ἁγιορειτῶν Μοναχῶν &
ἐκδίδονται ἐξ ἀγάπης καὶ εὐθύνης ἔναντι τοῦ
Θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας
Του, ἥτις εἶναι τὸ Σῶμα Του "παρατεινόμενον
εἰς τοὺς αἰῶνας", ἀναθέσαντες τὰς ἐλπίδας ἡ-
μῶν διὰ τὴν ὠφέλειαν τῶν ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν,
εἰς τὰς πρεσβείας τῆς Παναγίας Μητρὸς τοῦ
Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ-τῆς κατ'

ἔξοχὴν Προστάτιδος τοῦ Ἁγίου Ὁρους-καὶ τῶν Ἁγίων καὶ Θεοφόρων Πατέρων
ἡμῶν, ὡς καὶ εἰς τὰς προσευχὰς τῆς στρατευομένης ἁγίας Ὁρθοδοξίας μας.

Οἱ ἐκδίδοντες τὸ περιοδικόν Μοναχοί, δὲν ἐμπιστευοῦνται ἑαυτοὺς ὡς
πρὸς τὸ ἔργον τῆς διδασκαλίας τῆς Ἐκκλησίας, διότι φρονοῦν ὅτι οἱ μό-
νοι ἀπλανεῖς διδάσκαλοι αὐτῆς καὶ ὅλου τοῦ κόσμου εἶναι οἱ Ἅγιοι Πα-
τέρες, οἵτινες "ἐλάλησαν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ" ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι.

Ἡ ἁγία Ὁρθοδοξία εἶναι ἀγιοπατερικὴ καὶ ὡς κανὼνα βίου καὶ στρα-
τείας, ὡς καὶ αἰώνιων προσανατολισμῶν, ἔχει τοὺς Ἁγίους Πατέρας, ἄνευ τῶν
ἄλλων ἢ Ἐκκλησία θὰ ἐπλανᾶτο. Καὶ σκοπὸς τῶν "Ἀθωνικῶν Διαλογῶν" εἶναι
νά βοηθήσουν εἰς τὴν κατανόησιν τοῦ πνεύματος των, εἰς τὴν ἐπιβολὴν των
ἐν τῇ σκέψει καὶ τῇ ζωῇ & τὴν τελείαν ἀποκατάστασιν τοῦ κύρους των. θ.μ.δ.

Μηνιαῖον Ὁρθόδοξον Περιοδικόν

" Α Θ Ω Ν Ι Κ Ο Ι Δ Ι Α Λ Ο Γ Ο Ι "

Ἐκδίδεται ὑπὸ ὁμάδος Ἁγιορειτῶν Μοναχῶν

Ἐπεὶ ἡμεῖς Θεόκλητος Μοναχὸς Διονυσιάτης.

Διανέμεται δωρεάν καὶ συντηρεῖται διὰ προαιρετικῶν
εἰσφορῶν.

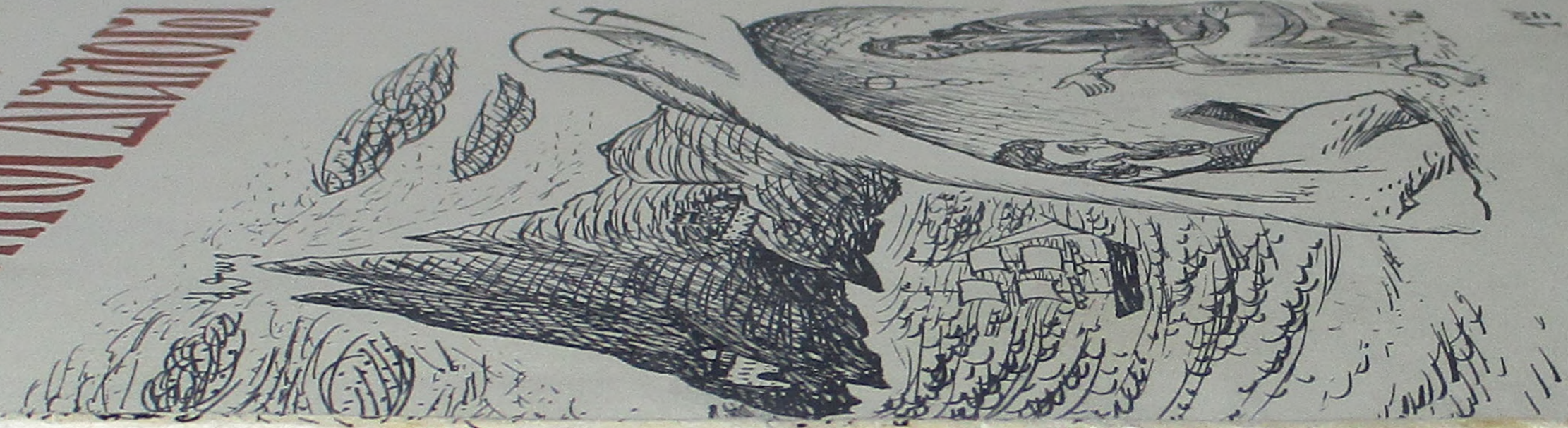
Ἐπιστολαὶ δέον ὅπως ἀπευθύνωνται: Θεόκλητον Μοναχόν

Διονυσιάτην, Κ α ρ υ ἄ ς- Ἁ γ ῖ ο υ Ὁ ρ ο υ ς .

ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΟ ΛΕΞΙΚΟ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ
ΑΘΗΝΑΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ ΣΥΜΒΟΛΟΙ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΠΟΛΙΤΙΚΟΝ

6. 72
1ος

ΕΘΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ